LIETUVIŲ DIENOS

ALT PIRMININKAS L. ŠIMUTIS
LIETUVOS GEN. KONSULAS J. BUDRYS
VLIK'O IGALIOTINIS V. SIDZIKAUSKAS
BALF'O SUVAZIAVIME NEW YORKE

Don. Sulaicio foto

LITHUANIAN DAYS

JANUARY, 1951

1951 M. SAUSIO MĖN.

1951 M. SAUSIO MEN. JANUARY, 1951

Nr. 1 (11) II metai Vol. 2, No. 1

TURINYS

CONTENTS

Eleonora R. Witkus, Ph. D., BAKTERIOLOGINIS KARAS 3

Almus, BALF SUVAŽIAVIMAS NEW YORKE 4

Algis Regis, XX ŠIMTMEČIO PUSIAUKELĖJE 5

Almus, LIETUVIAI PROFESORIAI AMERIKOS UNIVERSITETUOSE 6

V. Bakūnas, HITLERIO VIEŠNAGĖ KLAIPĖDOJE 8

V. Rocevičius, 10 METŲ LIAUDIES MENO TARNYBOJE 10

J. Pabedinskas, VILNIAUS GATVĖ CASABLANCOJE 12

KĄ VEIKIA SKAITYTOJAI 16

WILL COMMUNISM WIN by Professor John Ambrose 17

LITHUANIANS BACK USA POLICIES 19

THE LITHUANIAN LANGUAGE by Milton Stark 21

IT IS THE CUSTOM ON NANUMEA by F. E. Truman-Brazevičius 21

LETTER TO THE EDITOR 22

RUSSIFICATION OF PLACE NAMES IN LITHUANIA MINOR 22

Juozas VITĖNAS ..... Vyr. Redaktorius / Editor-In-Chief

Milton C. STARK ..... Angliškos dalies redaktorius / Editor of English Section

Povilas PUZINAS ..... Redaktorius-dailininkas / Art Editor

Redaktoriai atskirose vietose / Assistant Editors — V. ROCEVIČIUS, Cleveland, Ohio; A. ŠALČIUS, New York, N. Y.; L. VALIUKAS, Dayton, Ohio; V. VOLERTAS, Philadelphia, Pa.

Antanas F. SKIRIUS, leidėjas / Publisher

Juozas URBONAS ..... Administratorius / Business Manager

Straipsniai, prie kurių yra pažymėtas autorius arba pridėti jo incialai, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę.

The opinions expressed in signed or initialed articles are not necessarely those of the editors.

Redakcijos ir administracijos adresas:
Address all Editorial and Subscription Mail to
9204 S. BROADWAY, LOS ANGELES 3, CALIF
Phone - PL. 4-1377

"LIETUVIŲ DIENOS" yra sujungtos su "KALIFORNIJOS LIETUVIU"
"THE LITHUANIAN DAYS" is combined with "CALIFORNIA LITHUANIAN"

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn. / Published monthly, except July and August

Atskiro numerio kaina 30 ct. Single Copy - 30c

PRENUMERATA metams — $3.00 bet kokiame pasaulio krašte. GARBĖS PRENUMERATA $10.00.

SUBSCRIPTION $3.00 per year in any country of the world. HONORARY SUBSCRIPTION $10.00.

Entered as Second Class Matter June 7, 1950 at Los Angeles, Calif. under the Act of March 3,1879

This Month's Cover

Lithuanian leaders at the BALF convention in New York, December 5-6, 1950: (left to right) L. Šimutis, Chairman of the Lithuanian American Council; J. Budrys, Lithuanian Consul General in New York; V. Sidzikauskas, member of the Supreme Committee for the Liberation of Lithuania.

GARBĖS LEIDĖJAI

Asmenys arba draugijos, paskyrę magazino naudai tokią sumą, kuri padengia vieno LD numerio išleidimą, laikomi GARBĖS LEIDĖJAIS.

GARBĖS REMĖJAI

Asmenys arba draugijos, paskyrę didesnę pinigų sumą magazino naudai, laikomi GARBĖS RĖMĖJAIS.

GARBĖS PRENUMERATORIAI

Asmenys, sumokėję už metinę prenumeratą 10 dol., laikomi GARBĖS PRENUMERATORIAIS.

BALBINA ABROMAITĖ, Los Angeles, Calif.
KUN. I. ALBAVIČIUS, Cicero, Ill.
KUN. ST. ALEKSIEJUS, Hatch, N. M.
J. AŽUOLAITIS, Los Angeles, Calif.
DR. J. J. BIELSKIS, Los Angeles, Calif.
VYTAUTAS BELECKAS, New York, N. Y
FRANK BRADULSKI, Clinton, Iowa
J. E. CASSERLY, Los Angeles, Calif.
A. ir S. DERINGIAI, Los Angeles, Calif.
KUN. ANT. DEKSNYS, E. St. Louis, Ill.
F. DIRGĖLA, Los Angeles, Calif.
WM. & B. GRIGALUN, Los Angeles, Calif.
BEN JAKUBEN, Los Angeles, Calif.
KUN. G. JONAITIS, Tucson, Ariz.
KUN. P. JURAS, Lawrence, Mass.
F. KARALIŪNAS, Glendale, Calif.
J. KILMONIS, Los Angeles, Calif.
ZIGMAS KRUMINAS, Los Angeles, Calif.
KUN. J. KUČINSKAS, Los Angeles, Calif.
FRANK MASON, Montrose, Calif.
MRS. F. MARKS, Los Angeles, Calif.
B. NAGINIS, Los Angeles, Calif.
KUN. J. PAŠKAUSKAS, Chicago, Ill.
B. PELANIS, Port Chicago, Calif.
STASĖ PETROŠKIENĖ, Santa Monica, Calif
JOSEPH C. PETERS, Altadena, Calif.
A. RUIGYS, Los Angeles, Calif.
KUN. P. SABULIS, Hartford, Conn.
ANN SAMSON, Los Angeles, Calif.
FRANK SATKAUSKAS, Chicago, Ill.
FRANK SPEECHER, Los Angeles, Calif.
BERNICE STARK, Santa Monica, Calif.
K. SUROMSKIS, Chicago, Ill.
F. ŽUKAUSKAS, Los Angeles, Calif

LIETUVIŲ
DIENOS

BALFo suvažiavimo dalyviai; suvažiavimas įvyko sausio 5-6 d.d. New Yorke / The BALF convention in New York — Don. Šulaičio foto

Bakteriologinis karas

ELEONORA R. WITKUS, Ph. D.
Fordham University, New York

Ar gresia mums bakteriologinis karas? Atsakyti reikia teigiamai, ir juo labiau, jei mes nebūsime jam pasirengę, nes plėšikas paiso tik jėgos. Esu tikra, kad tik mūsų atominė bomba iki šiol apsaugojo mus nuo užpuolimo. Todėl ir bakteriologinio karo atžvilgiu mes privalome imtis visų atsargumo priemonių. Turime budėti, ruoštis ir parodyti pasauliui, jog kiekvienu momentu esame pasiryžę ginti savo šalį.

Bakteriologinis ginklas yra gyvas nes pagaminamas iš gyvų organizmų. Šitos karui žmogaus pajungtos būtybės yra skirstomos į tris rūšis: *bakterijos* - mikroskopiniai vienos celės gyviai, *virusai* - taip pat laikomi gyviais, bet turi chemikalų požymius, ir *toksinai* - chemikalai, bet iš bakterijų. Visa tai, žmogui panaudojant, sudaro baisiausią naikinamą galią. Priešas jais mus gali sunaikinti, užkrėsdamas biauriausiomis ligomis per valgį, vandenį, orą ar palytėjimą tiesioginiu būdu arba panadodamas kaip tarpininkus blusas ir kitus įvairius parazitus.

Tyrinėjimai parodė, kad iš visų šitų pavojingiausi yra bakterijos ir virusai, kurie yra pavojingi ne tik priešui, bet tai pat ir juos panaudojančiai pusei. Šių tyrinėjimų pasekmėje ginkluotų pajėgų vadovybė įsitikino, jog būtina kuo skubiausiai ruošti šitam karui techniškai prityrusius žmones, kurie mokslininkų vadovybėje šį ginklą naudotų.

Jei būtų apsispręsta už šį kariavimo būdą, bakteriologinis ginklas būtų galima daug kur pritaikinti. Atskiros tvirtovės bei bazės galėtų būti lengvai priverstos pasiduoti, užkrėtus jas palyginti dar nebaisiomis bakterijomis, kaip influenzos, malarijos ar panašaus tipo ligomis. Bakteriologinis ginklas gali būti panaudotas netiesioginiai, būtent bombarduojant bakterijomis pakrautomis bombomis iš lėktuvų ar apšaudant iš sunkiosios artilerijos bei didžiųjų karo laivų. Priešas bematant būtų apimtas epidemijų, juo labiau jei jo medicinos lygis nėra aukštas. Tačiau pabrėžiu, kad šis ginklas yra vienas iš pavojingiausių ir jį naudojančiam, nes epidemijos labai lengvai gali persimesti ir į jo pusę.

Bakteriologinis ginklas gali būti ne tik ofenzyvinis; jis net geriau pritaikomas defenzyvoj. Pavyzdžiui, priešui įsibrovus į mūsų kontinentą ir mums vedant sunaikintos žemės strategiją, bakterijos labai lengvai gali būti panaudotos, kad priešas nerastų vietos, kur apsistoti bei kur pavalgyti. Toks žydintis kraštas, kaip New Yorko steitas, per labai trumpą laiką taptų tik dykuma. (Toliau žiūr. 12 psl.)

Aukštieji svečiai atvyksta pasveikinti BALro suvaziavimą New Yorke: New Yorko miesto burmistras V. Impelliterri ir kardinolo Spellmano atstovas vysk. McDonelly, lydimi BALFo pirm dr. J. Končiaus eina prezidiuman. Toliau kairėj matyti DP komisijos atstovas Ziegler, "Vienybės" red. Tysliava, solistė F. Korsakaitė ir k. / Dignitaires attend the BALF convention in New York. BALF Chairman Dr. J. Končius leads on New York's Mayer Impelliterri (left) and Cardinal Spellman's representative Bishop McDonnelly.
Don. Šulaičio foto

BALF SUVAZIAVIMAS NEW YORKE

New Yorker viešbučio didžiosiose salėse sausio 5-6 dienomis matėsi nemažai lietuviškų veidų. Tai buvo susirinkę bene veikliausios lietuvių organizacijos Amerikoje – BALF – pareigūnai ir atstovai į save metinį suvažiavimą. Kaip BALF sekr. Nora M. Gugienė pastebėjo savo pranešime, nors "greit sukaks septyneri metai šiai organizacijai, bet dar toli gražu, iki jos tikslas bus pasiektas. Ne tik negalime apleisti tūkstančių pasmerktų pasilikti tremtyje", bet taip pat "negalime užmiršti ir čia besikuriančių . . ."

ALT pirm. L. Šimutis savo sveikinime gražiai įvertinęs BALF veiklą ne tik šalpos, bet ir politinėje srityje, kvietė organizaciją dar labiau susivienyti ir "pravesti tokius nutarimus, kuriuos vykdant šalpos darbas būtų labiau praplėstas, ir kad kiekvienas lietuvis pajustų gyvą reikalą BALFan įsijungti".

Lietuvos ministerio Vašingtone ir savo vardu sveikindamas gen. konsulas J. Budrys pareiškė susirūpinimą, kad daug lietuvių dar nėra įsijungę į BALFo veiklą. Anot jo, "iš taip vadinamo milijono vos tik 1.500 narių tebuvo šioj kilnioj organizacijoj"

Į suvažiavimą buvo specialiai atvykęs ir New Yorko miesto burmistras Vincent Impelliterri, kuris sveikindamas pasidžiaugė, jog jo mieste gyveną lietuviai yra rimti ir dori miesto piliečiai ir paguodė naujuosius lietuvius ateivius, kurių "pas mane gyvena berods apie 50% visų į Ameriką atvykusių", jog "netrukus su Dievo pagalba geležinė uždanga bus nukelta ne tik nuo Lietuvos, bet ir nuo visų kitų pavergtų valstybių". Jis be to pareiškė pasigerėjimą lietuvių organizuotumu bei sugebėjimu išvystyti taip plačią šalpos veiklą.

Kardinolo Spellmano atstovas vysk. McDonnelli užtikrino delegatus, jog pasaulis meldžiasi taip pat ir už Lietuvos išvadavimą.

Gražių linkėjimų taip pat pareiškė NCWC New Yorko direktorius kan. Swanstrom ir DP Komisijos Washingtone atstovas Ziegler.

Nauju BALF pirmininku perrinktas kan. prof. Končius. kuris nubrėžė tokius darbus ateičiai: padėti dar 5.000 lietuvių atvykti į Ameriką; remti 6.000 lietuvių, pasliekančių Vokietijoje ir kitose šalyse vadovaujantis moto: "Didžiausiu pasišventimu gelbėti kiekvieną lietuvišką gyvybę"; įsteigti Amerikoje pereinamąjį centrą (ūkį), kur tremtiniai ligoniai, seneliai, invalidai galėtų pailsėti ir praleisti paskutiniąsias dienas; pagyvinti nepaprastų įvykių akivaizdoje organizacijos veiklą ir sukelti didesnį kapitalą, nes kilus naujam karui atsiras tūkstančiai naujų tremtinių, o be to ir nuo komunistų išlaisvintoje Lietuvoje bus daug reikalingų mūsų paramos. Kan. dr. Končius, kuris kaip ir kiti valdybos nariai, dirbo be specialaus atlyginimo, užbaigė kviesdamas "nenuleisti rankų bet dar su didesniu pasišventimu, darbu ir aukomis gelbėti lietuvių tautą nuo pražuties!"

Almus

SLA sekr. dr. M. J. Vinikas ir Chicagos BALF atstovas kun. A. Juška BALFo suvažiavime New Yorke. Dr. M. J. Vinikas, Secretary of SLA greets BALF Chicago representative Rev. A. Juška at BALF convention in New York.
Don. Šulaičio foto

XX Simtmecio pusiaukeleje

ALGIS REGIS

Ką tik prabėgusi XX-jo šimtmečio pirmoji pusė labai ryškiai išsiskiria iš bet kurio kito panašaus laikotarpio 5.000 metų žmonijos istorijoje. Nei Egypto, Graikų ar Romėnų istorijoje. Nei vėlesniais amžiais negalima rasti kito tokio 50 metų periodo, pasižymėjusio tokiu nuostabiu kiekvienos žmogaus pasireiškimų sferos aktingumu, kaip kad paskutiniame penkiasdešimtmetyje.

Žmogus ne tik nuostabiai praplėtė žinojimą visose mokslo srityse, bet, svarbiausia, jį plačiai pritaikė praktiniame gyvenime. Elektra, radio, automobiliai, lėktuvai ir visa eilė kitų fantastiškų žmogaus proto padarinių pagrindiniai pakeitė pasaulio vaizdą. Mechaninė industrija, militarinė tautų galia ir politinė organizacija pasiekė šimtmečio pradžioje nesapnuoto laipsnio.

Intensyviai lenktyniuodamas medžiaginių gėrybių kūrime, XX amžiaus žmogus tačiau nesuspėjo pastebėti, kad dvasinėje srityje, palyginus su praėjusiais šimtmečiais, jis nieko įžymaus nesukūrė. Priešingai, daugeliu atžvilgių net regresavo. Šitokia lygsvaros stoka tarp medžiaginės kūrybos triumfo ir dvasinės-moralinės kultūros laimėjimų per pirmąjį XX-jo šimtmečio laikotarpį iškreipė žmogaus galių darnumą. Pernelyg didelis materialinių vertybių įvertinimas ir žmogaus dvasinio didingumo paniekinimas žiauriai atsiliepė tautų gyvenime: jos kilo materialinėje gerovėje, bet krito nesuderintų įgeidžių užmačiose, paaukodamos ramaus gyvenimo džiaugsmą, milijonus gyvybių ir pagaliau tą patį taip uoliai sukurtą materialinį gerbūvį.

Žiaurus faktas, kad trumpame — žmogaus amžiaus — laikotarpy karai ir ideologiniai konfliktai sugriovė tokius išdidžius tautinius ir politinius milžinus kaip Rusija, Austro-Vengrija, Prancūzija, Italija, Vokietija, Japonija, iškalbingai byloja apie XX-jo amžiaus žmogaus technologinę galią ir šiurpiai apibūdina jo neurotišką dvasią.

Paklauskime savęs, ką, pagaliau, pasaulis atsiekė žmogaus laimės prasme, užmokėdamas tokią brangią kainą už medžiaginius laimėjimus ir socialinius bei karinius bandymus?

Daugelis tautų šio šimtmečio pradžioje atgavo laisvę. Tačiau antrasis pasaulinis karas dar didesniam žmonių skaičiui ją užgniaužė. Kai kuriose valstybėse buvo panaikinta monarchinė valdymosi forma, tačiau jų vietoj atsirado nepalyginamai žiauresni diktatorių sauvaliavimai ir masinės žudynės. Komunistinė revoliucija Rusijoj likvidavo kilmingųjų ir turtingųjų luomus, bet eilinį žmogų — darbininką — pavertė skurdžiu valstybės vergu.

Sovietų Rusija šiandien reprezentuoja sistemą, kur mechaninės-technologinės priemonės ir jų sukurtos vertybės yra ultimatyvus despotiškos diktatūros idealas. Gi nudvasintas ir morališkai sabotuojamas individas yra vien pigi priemonė šiam mechaniniam idealui atsiekti.

Tai yra vienas iškalbingiausių XX-jo šimtmečio žmogaus kataklizmo paminklų.

Šitokia paliegusi So. Rusijos struktūra, Europos grobiais ir Amerikos pramonės ištekliais pastatyta ant kojų šiandien kiekvienoje gyvenimo srityje laisvajam pasauliui skelbia karą. Moderniškas žmogus XX-jo šimtmečio pusiaukelyje sutinka žiaurią dilemą: galutinai tapti savo paties sukurtos mechaninės civilizacijos vergu, arba tos civilizacijos trečiojo pasaulinio karo griuvėsiuose ieškoti naujo savęs.

Yra laimingas faktas, kad šioje kritiškoje istorijos kryžkelėje žmogaus dvasinių aspiracijų idėjai vadovauja stiprus ir ekonomiškai išpruseęs kraštas — Jungtinės Amerikos Valstybės. Jų karinis potencialumas ir humanitarinė ideologija šiandien yra vienintelė pasaulio viltis.

Tačiau iš kitos pusės yra apgailėtina, kad šiame lemtingame žmonijos momente yra pašaukta pasauliui vadovauti tarp-

(Perkelta į 15 psl.)

Lietuvių pranciškonų vienuolynas Kennebunk Port. Maine / Statue of St. Francis stands before the Lithuanian monastery of the same name, Kennebunk Port, Maine. K. Daugėlos foto

Dr. Elena R. Vitkus-Witkus, Fordham Universiteto profesorė, darbo metu laboratorijoje / Dr. E. R. Witkus in her laboratory, Fordham University, N. Y.
Don. Šulaičio foto

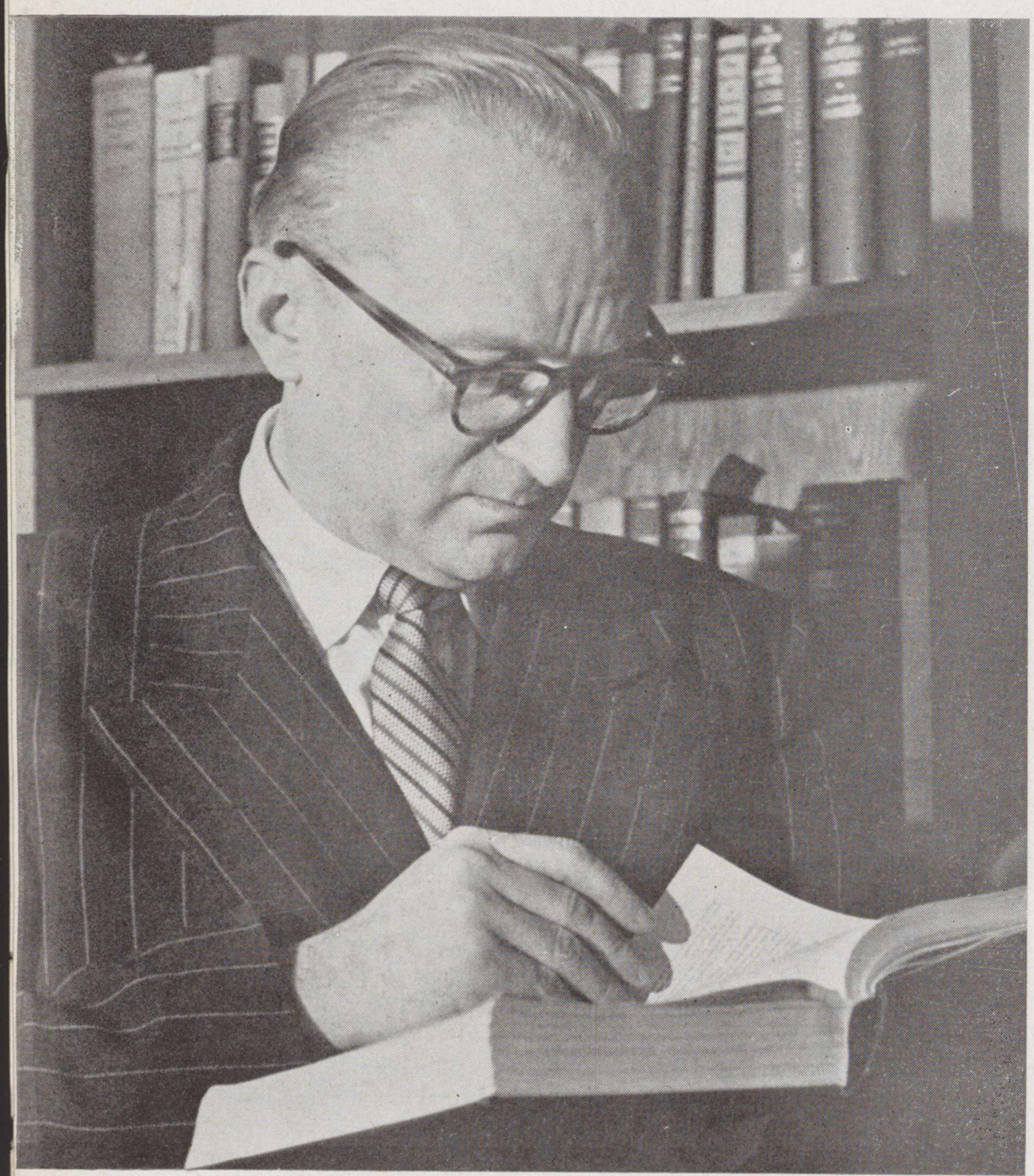

Dr. Kostas Račkauskas, Fordham Universiteto profesorius, peržiūri Universiteto bibliotekoj ką tik gautas knygas. / Dr. Kostas Račkauskas examines a section of the library at Fordham University
Don. Šulaičio foto

Lietuviai profesoriai Amerikos universitetuose

Kiek šiandien yra lietuvių, dirbančių Amerikos universitetuose, niekas tiksliai negali pasakyti. Tačiau reikia manyti, kad jų skaičius yra nemažas. Dalį jų sudaro čia gimę, užaugę ir išsimokslinę Amerikos lietuviai, kurie, neretai prisidengę anglišgomis pavardėmis, yra sunku susekti. Kitą dalį sudaro anksčiau ar vėliau atvykę lietuviai, kuriems pavyko užimti aukštas mokslo vietas. Pagaliau paskutiniu metu ir iš atvykusių tremtinių jau nemažam skaičiui pasisekė įeiti į Amerikos universitetus ir tęsti savo mokslinį darbą.

Garsiajame New Yorko *Fordham* Universitete dirba septyni lietuviškos kilmės profesoriai. Dr. Elena Vitkūtė-Witkus dėsto bakteriologiją ir botaniką koledže; W. Morkūnas yra graduate school farmacijos instruktorius; dr. Kostas Račkauskas - tarptautinės teisės ir vyriausybės ekspertas; A. J. Vaitiekaitis-White - farmacijos departamento direktorius; kan. J. B. Končius dėsto religinį auklėjimą; A. R. Trečiokas - assistentas istorijos fakultete; Julius Mažeika - seržantas karinio parengimo skyriuje; dr. Kūbys - istorijos profesorius Baigiamojoje Mokykloje. Gal būt čia yra ir daugiau lietuvių, bet kas juos suras po suamerikonintomis pavardėmis.

Philadelphijos universitete taip pat yra bene septyni lietuviai profesoriai. Jų yra tai pat New Jersey mokyklose, Notre Dame, Columbijoje ir mažesniuose koledžuose kaip Amhurst, Conn., kur dirba dr. A. Šerkšnas.

Dr. Elena Vitkūtė yra plačiai pagarsėjusi mokslininkė. Per praėjusias Kalėdas ji skaitė įdomų referatą JAV mokslininkų suvažiavime. Šiuo metu ji intensyviai tiria antibiotinių vaistų, kaip penicilinas ir streptomicinas, įtaką paskiroms bacilų rūšims. Darbas reikalauja didelio kruopštumo ir valios. Prie šito darbo daktarė praleidžia kiekvieną laisvą minutę, ir jį sako, kad tai jos maloniausios valandos.

Dr. E. Vitkūtė dar nedaug turėjo ryšių su naujai atvykusiais

lietuviais, bet ji jau spėjo susidaryti apie juos savo nuomonę. Su senaisiais lietuviais jai tekę bendrauti labai mažai. Jos tėvas taip pat gimęs Amerikoje ir lietuvių kalbos buvo pats pramokęs, nes laikė gėda nemokėti savo tėvų kalbos.

Dr. E. Vitkutė yra gaigusi Hunter koledžą New Yorke, paskui studijavo Bostono ir Fordhamo universitetuose, kur įgijo M.D. ir Ph. D. laipsnius ir buvo Fordham unversitete pakviesta dirbti kaip instruktorė, ir vėliau paskirta kaip profesore.

Paprašyta dr. E. Vitkūtė mielai sutiko parašyti "Lietuvių Dienoms" apie bakteriologinį karą– šiuo metu aktualia tema; po poros dienų ji prisiuntė šį straipsnį, pati parašiusi lietuvių kalboje. (Žiur. šį str. 3 puslapy, Red.)

"Iš tikrųjų, esu susirūpinusi dėl mūsų pabėgėlių", kalba dr. E. Vitkūtė. "Aš matau, kad jie verti paramos. Jų darbštumas ir iniciatyva, tiktai jiems čia atvažiavus, yra tikrai nuostabūs ir kaip tik reikalingi mūsų tarpe. Jų prisidėjimas prie Amerikos gyvenimo ir ypač prie Amerikos lietuvių kultūrinio veikimo, mums daug padės ir paskatins. Apie Lietuvą man skaudu ir pamanyti. Kad ten dabar kas gero būtų, tai nėra nė ko galvoti. Bet turiu neužgęstančią viltį, kad Lietuva triumfuos prisikėlusi, vėl bus laisva ir nepriklausoma".

Užsukime pas dr. Kostą Račkauską, šiuo metu vieną svarbiausių Politinės Filosofijos skyriuje. Jis gimęs Lietuvoje ir ten išėjęs gimnazijos mokslus, vėliau Paryžiuje baigė Sorbonos Universitetą ir po to kurį laiką gilinosi Berlyne ir Romoje. Grįžęs į Lietuvą dirbo Valstybės Taryboj kaip referentas, Užsienio Reikalų Ministerijoje kaip patarėjas ir Vytauto D. Universitete skaitė bažnytinę ir civilinę teisę. Po karo dr. K. Račkauskui pasisekė pasiekti Paryžių, kur prie Sorbonos Universiteto esančiame Tarptautinių Studijų Institute skaitė apie Baltijos jūros teisinę padėtį ir netrukus tame pačiame universitete gavo doktorato laipsnį už dizertaciją "Lietuva ir Sovietų Rusija". Taip pat bendradarbiavo prancūzų spaudoje, gindamas Pabaltijo reikalus. Šiuo metu dr. K. Račkauskas šalia nemažo paskaitų skaičiaus rengia anglų kalboje didelį veikalą apie vokiečių-rusų santykius.

Prof. K. Račkauskas esamą politinę padėtį laiko kritiška. Netrukus prasidėsianti lemiamoji spiritualizmo ir materializmo kova. Jis manąs, kad šioje kovoje laisvasis pasaulis turi ypatingą dėmesį atkreipti į savo dvasios atgaivinimą, nes tik moraliai stiprūs žmonės – stiprūs savo pažiūrose ir įsitikinimuose – pajėgs atlaikyti bei sumušti slenkančias mases. Todėl ir lietuviai turėtų suprasti visai planetai gresiantį tyranijos pavojų, nes jai įsigalėjus lietuvių tautos likimas bus liūdnas.

Vienas iš vėliau atvykusių lietuvių tremtinių ir dabar dirbančių Amerikos aukštojoj mokykloj yra dr. A. Šerkšnas. Jis Amhursto, Conn., koledže dėsto psichologiją ir pedagogiką.

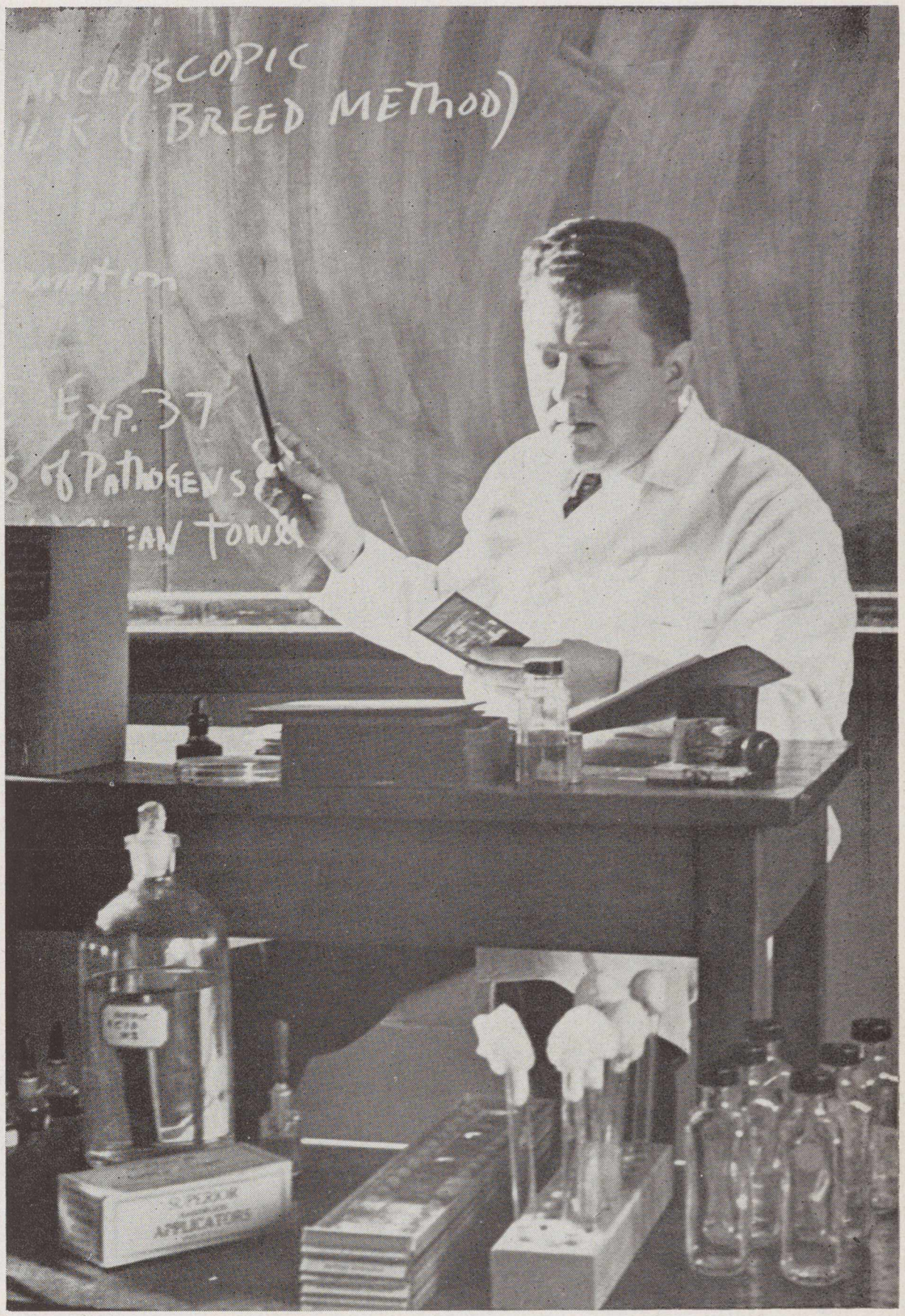

Alfredas J. Vaitiekaitis-White Forhamo Universiteto Farmacijos departamento vedėjas paskaitos metu. / Alfred J. Vaitiekaitis-White, head of Fordham University's Department of Pharmacy, shown lecturing to students. Don. Šulaičio foto

Dr. A. Šerkšnas, Amhurst, Conn., koledžio profesorius. / Dr. A. Šerkšnas, Professor at Amhurst College, Conn. V. Augustino foto

Dr. A. Šerkšnas yra kilęs iš Dzūkijos ir visus mokslus išėjęs ir baigęs Lietuvoje. Taip pat Lietuvoje jis dirbo kaip pradžios mokyklos, vėliau kaip gimnazijos mokytojas bei gimnazijos direktorius. Atsidūręs tremty, jis dirbo DP Universitete Muenchene, vėliau buvo vienas iš Biberacho lietuvių gimnazijos organizatorių bei Švietimo Valdybos Wuertembergo apygardos inspektorius. Į Ameriką jis atvyko 1948 metais ir iš karto dirbo kaip redaktorius "Amerikos" savaitrašty.

Dr. A. Šerkšnas yra parašęs knygą "Mokyklinė bendruomenė" ir studiją "Pedagoginis santykiavimas klasėje", už kurį jis gavo doktorato laipsnį. Taip pat jis dažnai parašo ir periodinėj spaudai aktualiais klausimais. Jis yra pažadėjęs parašyti ir "Lietuvių Dienoms".

Tenka džiaugtis, kad lietuviai įkopia į Amerikos mokslo parnasus ir tuo prisideda prie Amerikos ir apskritai mokslo pažangos.

ALMUS

Dr. K. Griniaus paminėjimo XII.17 d. Chicagoje rengimo komisija; sėdi Kaitis, Grinienė ir "Naujienų" red. Grigaitis. / Committee members who organized a memorial observance honoring former President of Lithuania Dr. Kazys Grinius, now deceased. The ceremonies took place in Chicago, Ill.
A. Gulbinsko foto

Hitlerio viesnage Klaipedoje

(Atsiminimų žiupsnelis iš 1939 metų - vokiečiams Klaipėdos kraštą okupuojant)

V. BAKŪNAS

Šaltoką 1939 metų kovo mėn. 22 dienos rytą, apie 9 val., virš Klaipėdos pasirodė vienas vokiečių lėktuvas. Padaręs kelis ratus virš miesto labai aukštai, dingo Baltijos jūros padangėje Pillau kryptimi. Miestas lyg sutartinai paraudo nacių vėliavų jūroje. Pirmiausia, milžiniško didumo hakenkreuco vėliavomis pasipuošė autonominės įstaigos, šiaip jau ne kartą deklaravusios viešą lojalumą Lietuvai... Simano Dacho mokyklos didžiulė Lietuvos trispalvė buvo paklota ant laiptų iš gatvės pusės, kad kiekvienas į ją galėtų šluostytis savo purvinus batus...

Mieste kilo panika. Gatvės užsikimšo bėgliais, pėsčiais ir važiuotais Bajorų - Kretingos link. Žydai, kurių Klaipėdoje buvo gerokas skaičius, galvatrūkčiais, palikę krautuves ir namus, skubėjo Kretingos link. Taksi nebuvo galima gauti. Žydai už nuvežimą iš Klaipėdos iki Kretingos, 23 km, mokėjo net 500 litų. Tačiau apie 20.000 lietuvių, kilimo iš Didžiosios Lietuvos, liko Klaipėdoje ir krašte, ir tik vėliau jį pamažu apleido.

— — —

Tą pačią dieną, popietyje, virš Klaipėdos duzgiant vokiečių bombonešių ekskadrilėms, mieste pasirodė Himlerio daliniai, kuriems į talką atėjo vietinis "Ordnungsdienst". Prasidėjo lietuviškų įstaigų užėmimas. Gubernatūroje, kurios sargybą vokiečiai nuginklavo, buvo nemažo susijaudinimo, juo labiau, kad iš Kauno nebuvo gauta aiškių nurodymų, kas daryti su jos archyvais, ypačiai slaptais, prisibijant, kad gestapas gali įsibrauti į pačią gubernatūrą. Ministerių Kabineto reikalų vedėjas Mašalaitis buvo žadėjęs išrūpinti bent desėtką sunkvežimių archyvams parvežti į Kretingą, bet sunkvežimių nebuvo sulaukta. Ilgai nedelsiant buvo pradėta deginti slaptos bylos. Šitas darbas atiteko man su gubernatūros patarėju Morkum. Laimei, centralinio šildymo pečius, kurio mudu nei vienas nepažinojome, greit užsikimšo bylomis ir ugnis užgeso..., bet gestapas neatėjo. Kiek apsiraminę, nutarėme mėginti tokį brangų istorinį turtą (bylų tarpe buvo ir vertingų dokumentų iš Lietuvos Atstovybės Klaipėdoje prancūzų laikais, o taip pat ir paties sukilimo meto) kaip nors pervežti į Kretingą. Pakrovėm gubernatoriaus automobilį bylomis, kiek tilpo. Šoferiui Mikšiui buvo duotas palydovu gubernatūros valdininkas Stasiulis. Vakare jie išvažiavo. Už kokių 20 minučių Stasiulis, beveik uždusęs, įpuola į gubernatūrą ir ašarodamas aiškina, kad Žaliosios ir Ligoninės gatvių kampe automobilis atsimušė į šaligatvį, lūžo ašis, ir automobilį apnikę hitlerininkai. Teko skubiai gelbėti padėtį. Pasirodė, kad hitlerininkai nedrįso lįsti į gubernatoriaus automobilį, bylos liko nepaliestos. Jos buvo perkrautos į kitą automobilį ir laimingai pasiekė Kretingą.

— — —

Sekančią dieną, kovo 23, prasidėjo mieste ir krašte areštai. Mieste buvo suimta visa eilė žinomų klaipėdiškių veikėjų, taip pat ir eilinių valdininkų bei tarnautojų. Krašte vietiniai vokietininkai bandė "suvesti sąskaitas" su lietuviais, dėlko kai kurie Klaipėdos veikėjai buvo smarkiai sumušti. Krašte ir mieste jau daugiau pasirodė vokiečių valdininkų ir kariuomenės dalinių. Jūroje patrulia-

Lietuvių Tremtinių Bendruomenės, Illinois (Chicagos) valdyba: Juozas Tumas, Karolis Dabulevičius, Pranas Kavaliūnas, Jonas Jonaitis, Ignatonis ir Jonas Litvinas / Officers of the Lithuanian Refugee Society,Chicago, Illinois.
A. Gulbinsko foto

vo nedideli vokiečių laivyno daliniai. Pasklido gandai, kad rytojaus dieną Klaipėdoje lankysis "Fuehreris".

— — —

Ir tikrai, kovo 24 d. priešpiet, jūroje ties Klaipėda pasirodė Vokietijos laivyno armada. Hitleris, lydimas Himlerio, Hesso, Keitelio, Raederio ir galybės kitų admirolų, generolų, kreiseriu "Deutschland" iš Pillau atvyko į Klaipėdą. Jūroje persėdęs iš "Deutschland" į vieną naikintoją atvyko į patį uostą, kur laukė minios žmonių su dr. Neumanu priešaky. Tas pats dr. Neuman, kuris 1936 m. Lietuvos karo teismo buvo nubaustas mirties bausme, bet vėliau amnestuotas, Hitleriui paspaudęs ranką pasakė: "Mano vade, savo pareigą tėvynei esu atlikęs". Hitleris, staugiant iki tol sočioms minioms, automobiliu pravažiavo Malkų – Karlio tiltu – Turgaus aikšte (Teatro aikštėje iš miesto teatro balkono pasakė trumpą kalbą) – Turgaus gatve – Luizės tiltu – Biržos gatve – Luizės gatve ir vėl į Malkų gatvę ir į uostą, iš kur vėl atgal į Pillau. Prie teatro balkono, iš kurio kalbėjo Hitleris, buvo įmūryta lenta su tokiu įrašu: "Iš šios vietos vokiečių tautos vadas Adolfas Hitleris 1939 m. kovo 24 d. mums paskelbė laisvę".

Hitlerio garbei tos dienos vakare buvo sudeginta žydų sinagoga, apie senąjį turgų esančių žydų krautuvių langai buvo išdaužyti, nemažai turto sunaikinta.

— — —

Vokiečiai dar nebuvo atsigavę nuo svaigulio, miestas skendėjo raudonose vėliavose. Kovo 25 d. rytą sutikau Karlį Bonieną, žurnalistą, dirbusį iki tol mūsų radijui ir spaudai. Jis buvo vokietis, apleidęs Vokietiją Hitleriui atėjus valdžion. Nustebau, kad jis dar čia, kodėl nesistengė pabėgti. Rodydamas į raudonuojančias vėliavas jis pasakė: "Es ist doch schoen, es riecht nach Blut" (juk tai gražu, tai kvepia krauju). Jis hitlerininkus jau pažinojo ir nieko gero sau nelaukė, bet raminosi, kad jį dar galinti išgelbėti jo žmona. Siūliau jam dar net padėti patekti į Kretingą, bet jis, kažkodėl buvo nusistatęs dar kelias dienas palaukti. Vėliau jis buvo suimtas ir nužudytas koncentracijos lageryje.

Pirmomis dienomis suimtųjų lietuvių didžiausia dalis buvo už kelių dienų paleista. Vokiečiai aiškinosi, kad jų suėmimas buvo būtinas, atsižvelgiant į saugumo priemones Hitleriui lankantis Klaipėdoje.

Chicago, Ill., 33rd Street, kur yra įsikūrusi "Sandaros" redakcija; toliau matyti šv. Jurgio lietuvių bažnyčia. / Offices of the Lithuanian Weekly "Sandara", Chicago. Background: St. George Church, one of Chicago's nine Lithuanian Roman Catholic parishes. Don. Šulaičio foto

— — —

Hitleriui išvykus, greitai prasidėjo konkrečiais pavyzdžiais reikštis jo paskelbtoji "laisvė".. Buvo įvestos maisto kortelės, sudavusios pirmąjį "laisvės" smūgį iki tol sočiai prisiėdusiems vokiečiams lietuviško sviesto, lašinių, kiaušinių ir tt. "Memeler Dampfboot", Klaipėdos vokiečių organas, tai paaiškino net tokia priežastimi: "Lietuvių laikais moterys krautuvėse sugaišdavo daug laiko, nežinodamos kiek, ko ir kokios rūšies maisto produktų pirkti. Dabar tai atpuola, nes kortelėse viskas sužymėta..."

(Perkelta į 14 psl.)

Kovai dėl Lietuvos išlaisvinimo lėšų telkimas nesiriboja Lietuvos valstybės nepriklausomybės sukakties minėjimo proga. Šiais kritiškais metais Amerikos Lietuvių Taryba yra užsibrėžusi sutelkti 100.000 dolerių sumą. Kaip jau esame paskelbia, mūsų tautinė garbė ir mūsų istorinė pareiga reikalauja, kad tas užsimojimas būtų ištęsėtas. Nuo Jūsų, Tautiečiai, pareis Laisvės Mobilizacijos Vajaus pasisekimas . . .

Atidėję į šalį visa, kas gali mus skirti, pajungę mūsų grupines ir asmenines ambicijas ir visą mūsų valią didžiajam ir istoriniam uždaviniui – Lietuvos valstybės išlaisvinimui ir kryžiuojamos bei naikinamos lietuvų tautos išsaugojimui, vieningai spieskimės apie Amerikos Lietuvių Tarybą ir su pasitikėjimu talkininkaukime Vyriausiajam Lietuvos Išlaisvinimo Komitetui.

Vienybės ir tautinio susidrausminimo ženkle mes laimėsime.

IŠ AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBOS VYKDOMOJO KOMITETO ATSIŠAUKIMO

"Čiurlionies" ansamblis, šventęs savo veiklos dešimtmetį; jis yra įsikūręs Clevelande, Ohio. / The Čiurlionis Ensemble celebrating its tenth anniversary in the United States. Girls in the front row hold Lithuania's traditional musical instrument, the zither (kanklės). B. Gaidžiūno foto

10 metu liaudies meno tarnyboje

V. ROCEVIČIUS

Apie "Čiurlionio" ansamblį, neseniai atšventusį pirmojo dešimtmečio sukaktį, tur būt daugiau negu apie bet kurį kitą lietuviško meno kolektyvą yra rašiusi lietuvių ir svetimųjų spauda, o jo nuotraukų spausdinimo atžvilgiu gali pavydėti ir ne vienas pasaulinis meno sambūris.

Nuo pat ansamblio įsikūrimo 1940 m. Vilniuje iki paskutinių jo pasirodymų Amerikoje buvo apie parašyta gausybė atsiliepimų. Apie jį rašė Lietuvos spauda, jį vertino tremties laikraščiai ir žurnalai, jam nepavydėjo komplimentų vokiečių, prancūzų, anglų bei amerikiečių spauda. Vadinasi, ansamblis turi susidaręs savo veidą bei vardą ir yra vertas dėmesio. Ypatingai juo domisi Amerikos lietuviškoji visuomenė, kurios garbingu reprezentantu jis yra tapęs.

Svetimieji kalba

Neminint lietuvių spaudos atsiliepimų apie čiurlioniečius, verta iškelti keletą būdingesnių svetimtaučių nuomonių.

Prancūzų "L'Armure" 1945 m. rašė: "Spektaklis vertas Paryžiaus scenos... Spektaklis aukšto moralinio ir meninio lygio, kurio galėtų pavydėti mūsų Paryžiaus menininkai."

"Dainos buvo išpildytos su puikiu išbaigimu, švelniais niuansais ir ekspresija... Jie galėjo mus išlaikyti iki vidurnakčio ir ilgiau, nes auditorija reikalavo daug kartų pakartoti" (W. R. Cullimore)

"Mes esame sujaudinti didelės jėgos ir tautos kultūros mūsų lietuvių ir tų puikių valandų nepamiršime" (prof. dr. Henkels).

Čiurlioniečiai šoka "Lenciugėlį" Clevelando Kultūrinių Darželių Parke. / Čiurlionis Ensemble dancers doing the "Lenciugėlis (the Little Chain) in Cleveland Cultural Gardens B. Gaidžiūno foto

"Akomponuojant liaudies instrumentų orkestrui, jų dainos ir šokiai išreiškė gilų džiaugsmą bei skausmą" — rašo vokiečių meno kritikas Bayreuthe,

"Nors dainos buvo harmonizuotos ir pritaikytos moderniam dainavimui, tačiau jose tebejaučiamas primityvių melodijų sodrumas ir šviežumas - tikrosios liaudies muzikos pažymys" (Trierische Zeitung, 1947 m.).

"Alfonso Mikulskio gerai paruoštas dainos choras atliko dainas preciziškai ir spalvingai, visai nenaudodamas pigių ir pataikaujančių efektų" (Chicago Daily Tribune, 1950).

"Ansamblį sudaro 50 asmenų ir jų koncertas prilygsta kiekvienam šių dienų geriausiam chorui" (The Telegram, Toronto, 1950.)

". . . ansamblis yra geros balsinės medžiagos ir gerai skambąs choras... Jų dainavimas tarp pat yra spalvingas ir muzikinis įsijautimas toks gilus, kad vien tik darbu repeticijose neįmanoma dainininkams to įkvėpti. Ansamblis dainuoja tik liaudies dainas, bet dainuoja tikrai gerai" (New York Herald Tribune, 1950).

"Čiurlionio" ansamblis, kuriam nuo pat įsikūrimo dienos tebevadovauja muz. ALFONSAS MIKULSKIS, savo populiarumą lietuvių tarpe įsigijo dėl plataus repertuaro (net 60 liaudies dainų ir bažnytinių giesmių), gražaus išpildymo bei didelės savo energijos.

Jau per pirmuosius savo ketverius gyvavimo metus okupantų varginamoje Lietuvoje pajėgė duoti per 30 koncertų įvairiuose Lietuvos miestuose, daugiausia Vilniaus krašte. Artėjančio bolševikinio maro iš rytų ansamblis 1944 m. buvo priverstas pasitraukti į Vakarus, kur iš naujo to paties dirigento vadovybėje atsikūrė Vienoje, Austrijoje, ir trijų mėnesių laikotarpy davė 8 liaudies ir bažnytinės muzikos koncertus. Tų pačių metų pabaigoje, persikėlęs į Berlyną, surengė dešimt koncertų.

Moterys prie kryžiaus / P. Vaškys Women by the Cross — sculpture by P. Vaškys
(Skulptorius P. Vaškys 1948 metais Romoje baigė Meno Akademiją, o 1949 m. Romoje įvykusioje tarptautinės kultūros parodoje už šį darbą, "Moterys prie kryžiaus" laimėjo antrąją premiją; šiuo metu jis gyvena Philadelphijoj, Pa., kur turi savo studiją)

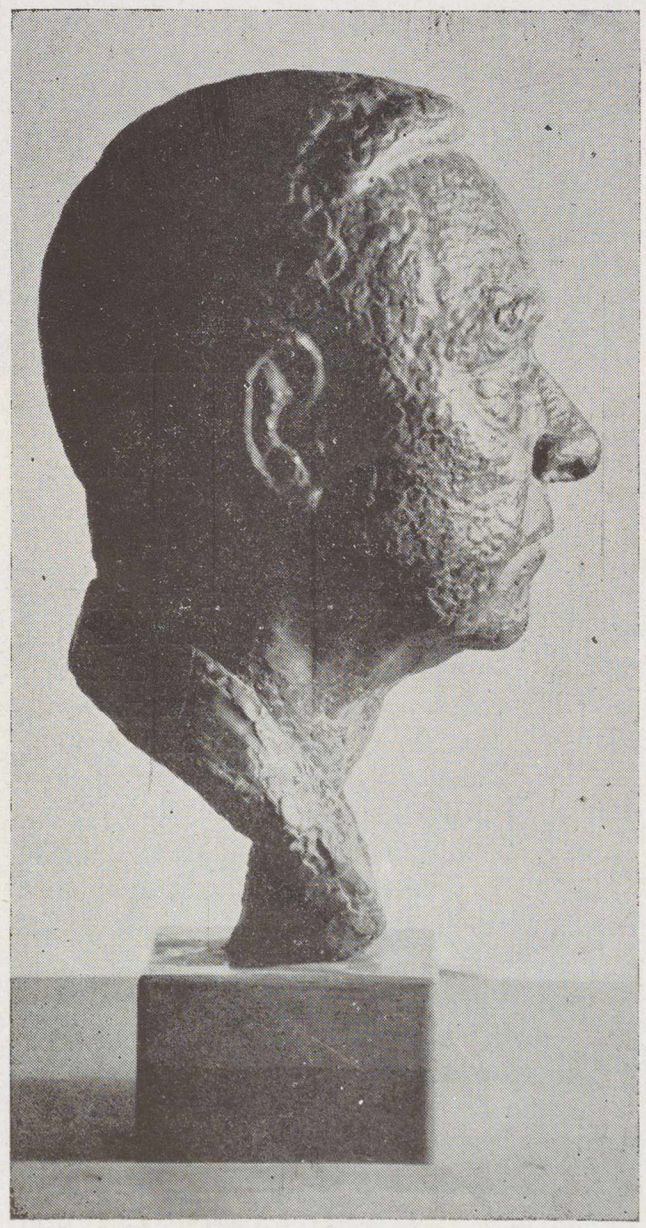

Portretas / P. Vaškys Portrait by sculptor P. Vaškys

Pastoviai įsikūręs Vokietijoj, prancūzų zonos "Karaliaus aukštumose", ansamblis sustiprėjo ir pasiekė liaudies meno aukštumas. Per savo ketverius (1945-1949) sezono metus, čiurlioniečiai dalyvavo penkiuose tarptautiniuose festivaliuose Vokietijoje, lietuvišką meną demonstravo Karlsruhes, Mainzo, Darmstadto, Frankfurto, Tuebingeno, Hannoverio, Pabaltijo ir Goetingeno universitetų profesūrai ir studentams, įdainavo didiesiems Stuttgarto, Muencheno ir Hamburgo radiofonams juostas, davė 297 liaudies ir apie 120 religinių koncertų.

Atsikėlę į Ameriką ir naujai persitvarkę Clevelande, per vienerius metus jie davė 9 didžiulius koncertus didžiosiose Amerikos didmiesčių perpildytose salėse. Jie su savo koncertais aplankė Chicagą, Pittsburghą, Torontą, Philadelphią, New Yorką ir lietuvius atstovavo penkiuose Amerikos tautų festivaliuose.

Čiurlioniečių dėka lietuviškos dainos ir liaudies šokių bei muzikos išgirdo ir pamatė nemažai svetimtaučių, kurie anksčiau net nenuvokė, kad tokia mažutė Pabaltijo tauta, kaip Lietuva, turi tokį platų dainyną, tokius balsingus dainininkus bei tokius įdomius liaudies šokius ir instrumentus. Tikrai čiurlioniečių koncertai padidino lietuvių draugų skaičių.

Ansamblis yra didelis ir vertingas įrankis lietuviškai dvasiai palaikyti, ir šiam tikslui čiurloniečiai nesigaili nei darbo nei laiko.

Čiurlioniečiai, vykdami gastrolių į kitus miestus arba rengdami koncertus pačiame jų gyvenamame Clevelande bei dayvaudami įvairiuose parengimuose, nestato vien pasipelnymo klausimo. Juk visi ansamblio dalyviai ir net pats jų vadovas duoną pelnosi raumenimis įvairiuose fabrikuose. Jei koks pelnas ir būna, tai dažniausiai juo pasinaudoja kiti. Jei visi čiurlioniečių koncertų rengėjai turėtų tokias mintis, kaip dienraštis "Draugas", kuris pelną skiria lietuvių literatūros premijai, galime įsivaizduoti, kiek tokių ar panašių premijų čiurlioniečiai jau būtų pajėgę ir ateity pajėgtų įsteigti.

"Čiurlionio" ansambliui, žengiančiam į antrąjį dešimtmetį linkėtina ir toliau sekmingai puoselėti ir kelti lietuvišką dainą bei muziką.

Lietuvaitės Caradobe (Venezuela) prie tautinio paminklo / Lithuanian girls in Caradobe, Venezuela

valgio skardinėse dėžutėse; jis skirstomas į A ir B rūšis. Jo A mirtina dozė yra 2/10 gramo, o tik 28 gramai sudaro vieną unciją. Šis nuodas yra net 10.000 kartų stipresnis už potasium cyanide, kuris iki šiol buvo laikomas baisiausiu. Ir kas dar įdomu, kad toksinas 100% veikia tik žmogaus organizme. Nuo jo mirtis nėra skausminga, imant paprastąja to žodžio prasme. Simptomai prasideda nuovargiu ir galvos skausmu. Jaučiamas lengvas apsvaigimas, verčia vemti. Po to staiga ateina visiškas apakimas ir paralyžius.

Kaip antrą pavyzdį paimsim Dengue fever virus - karštligės virusą. Šių bakterijų liga labai veiksmingai suardo kariuomenės organizaciją mūšyje, tačiau ji nėra taip labai pavojinga gyvybei, kaip anksčiau paminėta. Uodai yra geriausi šios bakterijos pernešėjai. Jam įkandus žmogų, pirmieji ligos simptomai pasirodo nuo trijų iki penkiolikos dienų Prasidėjusi liga yra gana skausminga, nes ilgai laikosi aukštas karštis. Bet kadangi ši liga nėra mirtina, tai daugelio yra rekomenduojama jos bakterijas panaudoti bakteriologinio karo atveju.

Vilniaus gatve Casablancoj

J. Pabedinskas

Kaip toj filmoj "Casablanca" Bergman išsižada nuotykių ir pavojingo gyvenimo, taip ir šių dienų tikroji Casablanca jau seniai už savęs paliko nuotykingus karo laikus ir generolų konferencijas. Nuotykiai nesimėto gatvėse, ir turistai gauna jų ieškoti tamsesniuose kvartaluose, kartais juos sutikdami gana banalioje formoje su labai nerafinuotomis pasekmėmis: juoda akis ir pavogta piniginė.

Žiūrint politinio gyvenimo, reikia pasakyti, kad prancūzai negailestingai cenzuruoja arabų laikraščius, o amerikiečiai neduoda ramybės prancūzams — tap, kad neaišku, kas rytoj čia bus ponas. Dėl viso ko žydeliai mokosi angliškai . . .

Casablanca statosi pilnu tempu jau keleri metai. Gražiai suplanuoti vilų, prekybos, čiabuvių bei moderniškų butų kvartalai. Čia pat didelis uostas, švarus aerodromas.

Prancūzai karo metu įdėjo nemažai kapitalo į fabrikus, kasyklas, ūkius, prekybos bendroves, bet jų vertė tai kyla, tai krinta, žiūrint, kokios rūšies politiniai vėjai pučia nuo Europos. Įsigalint valdžios išauklėtai biurokratijai, improvizacija čia nebeturi didelio pasisekimo, nors kartais atsiranda asmenų, kurie per trumpą laiką prasimuša į pelningus biznius.

Jei paklaidžiosi Casablancos miesto gatvėmis, galėsi užeiti ir Vilnaus vardo gatvę. Ji yra netoli Rygos ir Varšuvos gatvių.

Lietuvių Maroke yra vos kelios šeimos ir atskiri legionieriai, bet tie čia neprigija ir stengiasi persikelti į didesnius lietuvių centrai Afrikoje.

Lietuvis skautas Casablankoje (Afrika) randa pažįstamą gatvės vardą. / A Lithuanian scout points at a familiar street name in far-off Casablanca, N. Africa.

Lietuvių grupė Asco-Chingoj (Cordobas apylinkėj), Argentinoj. / Lithuanians in Argentina.
Kun. A. Valiuškos foto

Bakteriologinis karas

(Atkelta iš 3 psl.)

Štai jums pavaizduosiu, kokios baisios bakterijos gali būti šiam reikalui panaudotos. Priminsiu, jog geriausiai veikia tas biologiškas agentas, kuris perduodamas į savo auką naturaliu keliu - per burna ar nosį. Jų yra žinoma daugybė, ir jie negali būti sunaikinti nei karščiu, nei šalčiu, nei vandeniu. Vienas tokių yra bobulininis toksinas. Kai kam galbūt žinoma, kad jo galima rasti sugedusio

Jeigu karo vadovybė norėtų izoliuoti kokią nedidelę sritį, bakteriologiniai kariai savo uždavinį geriausiai atliktų panaudodami pneumonijos bakterijas Bacillus pestis. Paleidus jas iš lėktuvų, bematant dauguma atitinkamos srities gyventojų būtų šios epidemijos apimti. Bacillus pestis yra mažiau pavojinga tropikiniuose kraštuose, bet ji vienodai gerai veikia visose kitose srityse. Ja galima užkrėsti ne tik per burną ir nosį, bet ir paleidus tūkstančius blusų.

Be daugybės kitų šios rūšies bakterijų yra labai įdomus bakteriologinis agentas, esąs kerpėse bei įvairiuose grybuose vardu Coccidioides immitis, kuris yra pripažintas vienu iš plaučių uždegimo sukėlėjų. Ši bakterija daugiausia randama pietvakarių regione, o jos ligos simp-

Vaizdai iš Caracas (Venezuela) lietuvių bendrų Kūčių. / Caracas, Venezuela. Right: Lithuanians feast on Christmas Eve. Left: Lithuanian boys and girls receive gifts from Santa Claus.

tomai pasireiškia kosėjimu, karščiu, šalčio krėtimu, prakaitavimu nakties metu bei galvos ir strėnų skaudėjimu. Ligos krizė būna tarp 10-14 dienos, bet dauguma ligonių pasveiksta be didesnių komplikacijų. Pažymėtina, kad šios bakterijos prisilaikomoj vietoj gyveną žmonės turi savotišką imunitetą, kai tuo tarpu atvykę iš kitur lengvai užsikrečia.

Davus keletą pavyzdžių, kiek leidžia šio magazino puslapiai, noriu jus užtikrinti, kad Jungtinių Valstybių valdžia daro viską, jog ir šioje srityje niekieno nebūtų pralenkta. Kasdieniniai bandymai mūsų mokslininkams atskleidžia vis naujas rūšis ligų sukėlėjų ir naujus metodus jiems nugalėti — net ir tokių bacilų, kurios buvo laikomos nesunaikinamomis.

Mūsų vyriausybės stropumas bakteriologinio ginklo srityje tegali būti pagirtas, nes šitokio karo baisios pasekmės pasaulio galės būti išvengtos tik tuo atveju, jei priešas žinos, jog ir bakteriologiniu karu laisvų žmonių nei išgąsdins, nei nugalės.

Bradfordo (Anglija) lietuvių jaunimo tautinių šokių grupė, vadovaujama Šargalytės. / Bradford, England. A Lithuanian folk-dancing group, directed by Miss Šargalytė B. Brazdžionio foto

Buenos Aires - Avellaneda (Argentina) lietuvių skautai vaidina parapijos salėje (XI. 26 d.) / Lithuanian scouts present an annual program in Buenos Aires, Argentina J. Zubricko foto

Kleb. kun. Bucevičius šventina naujuosius Nashua, N. H., lietuvių bažnyčios vargonus. / Pastor Bucevičius blesses a newly bought organ in Nashua, N. H.
K. Daugėlos foto

HITLERIO VIESNAGE KLAIPEDOJE

(Atkelta iš 9 psl.)

Vienas vokietis, buvęs gana lojalus mūsų laikais ir su kuriuo buvo galima atviriau kalbėtis, vėliau man šitaip kalbėjo: "Jei Hiterį teatro balkone būtų kas nužudęs, tai ten reikėtų įmūryti lentą su tokiu įrašu:

Hier ruht der Befreier
von Butter und Eier,
von Spinnstoff und Schuhe
Gott gebe ihm Ruhe.

(čia ilsisi išlaisvintojas nuo sviesto ir kiaušinių, nuo medžiagų ir batų, duok, Dieve, jam ramybę).

— — —

Dienoms bėgant, gubernatūroje įsikūrė Lietuvos valstybės turtams Klaipėdos krašte perduoti Vokietijos vyriausybei komisija su jos pirmininku Norkaičiu (užsienio prekybos departamento direktorium) priešakyje. Darbo buvo daug, dirbome iki vidurnakčio. Vieną vakarą, po vakarienės ateinu į gubernatūrą — kelią į duris pastoja ginkluotas gestapininkas. Neįleidžia. Žiūriu, kad visas namas apstatytas sargybomis, net iš sodo pusės. Mane sulaiko ir klausia, kas aš, ko čia einąs. Išsiaiškinus, kad čia dirbu, pašaukė iš sargybos bustinės vieną SS karininką ir vieną civilinį vertėją, kurie mane įlydėjo į vidų. Tuoj pranešiau Norkaičiui, kad gubernatūra saugoma stiprio sargybos ir kad niekas neįleidžiamas; mane atlydėję sargybiniai nori su Norkaičiu kalbėtis. Įėjome į salioną, kuriame SS karininkas su kepure ir cigarete dantyse, išsižergęs lyg koks bernas vidury kiemo, išdidžiai kreipėsi į Norkaitį, kad šis paaiškintų, ko čia renkasi žmonės, nes jų jau daug čia esą suėję, kas šiuo momentu jiems, vokiečiams, yra nepageidaujama. Norkaitis išklausė netaręs nė žodžio, ir kai ss-kas baigė, paaiškino, kad jis yra valstybės turtams perduoti komisijos pirmininkas ir šiandien vakare sušaukė savo valdininkus ir įstaigų bei įmonių atstovus aptarti perdavimo procedūros. Po to Norkaitis sako: "Visa tai nėra tamstos reikalas ir nematau reikalo daugiau aiškinti. Tai viena. Antra - turiu tamstai pasakyti, kad tokio kiaulės, kaip tamsta, nesu iki šiol matęs visoje Vokietijoje, nes tamsta atvykęs į Lietuvos valstybės įstaigą, pripažintą tamstos vyriausybės, stovėdamas prieš mano valstybės prezidento paveikslą nerandi reikalo nusiimti kepurės ir išsiimti cigaretės iš dantų. Iš viso neturiu reikalo su tamsta daugiau kalbėti ir prašau mano įstaigą apleisti. Jei yra reikalo, tegu į mane kreipiasi tamstos viršininkas".

Maniau, kad vokietukas sprogs. Bet išbalęs kaip popieriaus lapas, nusiėmė kepurę, karišką sukinį padaręs nėrė pro duris ir dingo su visomis savo sargybomis . . .

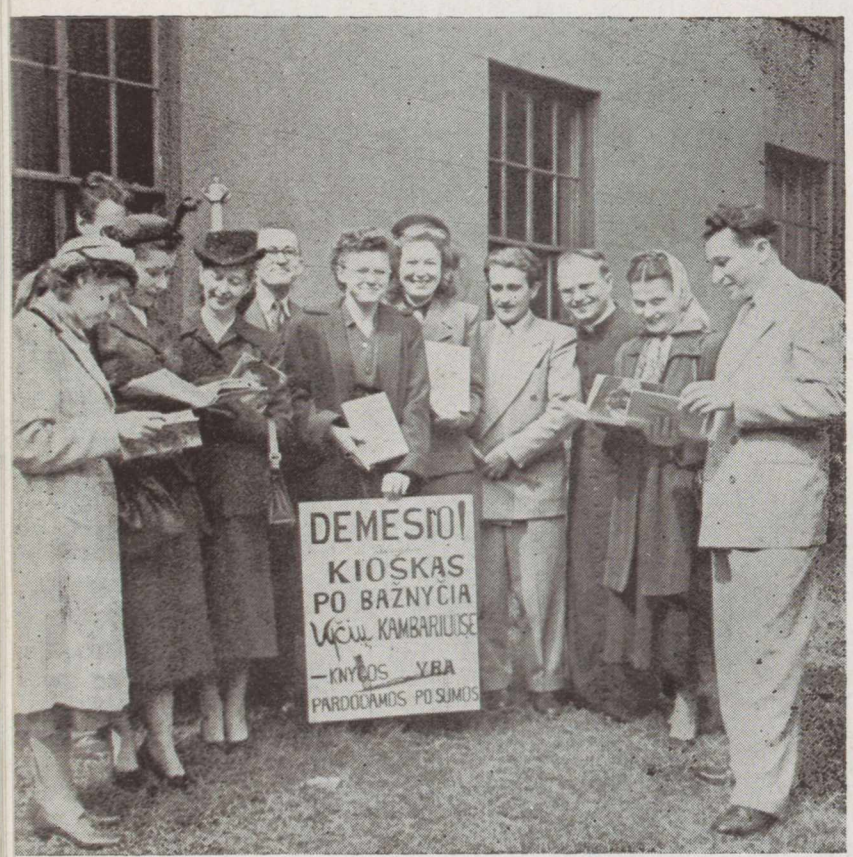

Prie Philadelphijos, Pa., vyčių įsteigto ir išlaikymo spaudos kiosko; ketvirtas iš dešinės - "Lietuvių Dienų" redaktorius Philadelphijoj V. Volertas.
Lithuanians stand by a Knights of Lithuania bookstand, Philadelphia, Pa.

Waterbury, Conn., ateitininkai prie savo pastatyto lietuviško kryžiaus. / Waterbury, Conn. A delegation of "Ateitininkai" pose before the Lithuanian wayside shrine which that organization erected.
V. Vaitkaus foto

XX ŠIMTMEČIO PUSIAUKELĖJE

(Atkelta iš 5 psl.)

yra pašaukta pasauliui vadovauti tarptautinių santykių labirintuose mažai tenusivokianti tauta. Nei 200 metų savo istorijoje nepriskaitę, Amerikos Jungtinės Valstybės sprendžia 5000 metų senumo pasaulio problemas. Išdavos kol kas yra pasibaisėtinos. Tautos, kurios savo siela, kraujo giminyste ir kultūriniu paveldėjimu yra artimiausios Amerikos žmonėms, yra naiviai išduotos Sovietų Rusijos sauvalei. Baltijos valstybės, Balkanai ir Centro Europa su virš 100.000.000 idealistinių ir moraliai labiausiai komunizmui atsparių žmonių yra palikta Kremliaus malonėje. Kitoje rytų pasausaulio pusėje milžiniška Kinija, pusė Korejos ir dalis Japonijos su 500.000.000 gyventojų nurašyta komunistiniams eksperimentams.

Nežiūrint tokių kolosalinių žmogaus kančių ir gyvybės aukų sąskaita padarytų klaidų, Amerikos politiniam gyvenimui šiandien vadovauja ta pati grupė žmonių, kuri save ir likusį pasaulį įklampino komunistinių išdaigų baloje. Šitokiose aplinkybėse didelė Amerikos politinės energijos dalis yra nukreipta ne tiek naujos, realistinės tarptautinės padėties įvertinimui, kiek savo nedovanotinų klaidų apgynimui.

Amerikos užsienių politika karo metu sukūrusi plačias prokomunistiškas asociajas ir toliau stengiasi jomis ramstyti pairusią šiandieninio pasaulio lygsvarą. Indijos Nehru, Jugoslavijos Tito ir net Kinijos Mao-Tse-Tung, nežiūrint pastarojo vykdomų žudynių Korejoje ir toliau yra pageidaujami sąjungininkai laisvų tautų suvažiavimuose ir net subsidijuojami. Tuo tarpu kai pasaulinio populiarumo antikomunistinių kovų veteranai su plačiomis žmonių masėmis ir ideolo- Franco, Čangkaišekas, De Gaule, Peron ginio dinamizmo rezervuarais, tarsi nematoma ranka rūpestingai išskiriami iš Amerikos vadovaujamų blokų. Ši keista politinė misterija, tačiau, kiek paaiškėja, pastebėjus, kad tie antikomunistiniai ideologiniai judėjimai, tarp kitko, dar yra tolerantiški krikščionybei

Šitokia nelogiška vadovaujančių valstybių politinė linija ir kompromisiniai antikomunistinės kovos metodai pabrėžia faktą, kad laisvasis pasaulis šiame lemtingajame XX-jo šimtmečio vidurkelyje dar nėra pabudęs savo dvasinio pašaukimo uždaviniams.

Viršuj — Above:
Chicagos ateitininkų bendrųjų Kūčių dalyvių dalis— plotkelių laužymas / Chicago Ateitininkai breaking holy wafers on Christmas Eve.

Vidury — Center:
Prof. J. Meškauskas ir p. Manelienė apžiūri Kalėdų Senelio dovanas Chicagos ateitininkų bendrųjų Kūčių metu. / Ateitininkai enjoying a community Christmas Eve supper, Chicago.

Apačioj— Bottom:
Chicagos ateitininkių mergaičių oktetas, išpildęs Kūčių vakarienės metu programą: D. Stankaitytė, N. Gulbinskaitė, O. Stankaitytė, N. Velžaitė, B. Miniataitė, M. Gulbinskaitė ir L. Širmulytė; akompanatorė Prapuolenytė. / This all-girl octet performed for the Chicago Ateitininkai on Christmas Eve.

A. Gulbinsko foto

KA VEIKIA SKAITYTOJAI

—B. BRAZDŽIONIS, LD atstovas Anglijoje, kovo mėn. atvyksta į Worchester, Mas.

—ADOLFAS MACKŪNAS, Los Angeles, Calif., vienas iš nuoširdžių LD rėmėjų, mirė šių metų sausio 13 d.

—B. JANULIS, Amsterdam, N. Y., buvo atvykęs į Los Angeles aplankyti savo sergančios sesers Mrs. Gridlan.

—KLAUDIJUS RAČKUS, Glendale, Calif., grįžęs iš karo tarnybos Japonijoj, ruošia doktoratą Columbia universitete, New Yorke.

—NINA NAUJOKAITĖ, San Diego, Calif., buvusi Čiurlionio ansamblio šokėja, dabar San Diego lanko mokyklą.

—ANNA SAMSON, Los Angeles, Calif., užsakė net tris LD prenumeratas savo draugams Cicero, Ill.

—JONAS LEONAVIČIUS, Worchester, Mass., gavo darbo Los Angeles ir mano čia persikviesti savo šeimą.

—Adv. J. GRISH, Chicago, Ill., ir WM. GRASSKA, New York, įsigijo namus netoli lietuvių parapijos. Tai vėliausi naujakūriai Kalifornijoj.

—JOKIMAS AUKŠKALNIS, Gary, Ind., spaudos platintojas, atvyko į Los Angeles ir mano čia praleisti apie mėnesį laiko.

—LEOKADIJA SADAUSKIENĖ, Chicago, Ill., atostogauja Los Angeles; sustojo pas Šleinius.

—JONAS BELINIS, Grand Rapids, Mich., sutiko būti LD atstovu. Jam puikiai sekasi platinti, nes per dvi savaites jis gavo virš 20 LD prenumeratų.

—PETRAS BERNOTA, Waterbury, Conn., yra generalinis LD atstovas visoje Connecticut valstijoje.

—VYTAUTO KERBELIO, Buenos Aires, Argentina, išleista knyga "Lietuvių dainos jauniesiems pianistams" Amerikoje turi pasisekimo. Šią knygą dar galima įsigyti LD administracijoje už 2 dol.

— — —

Arch. T. J. VIZGIRDA (6 De Wolfe Street, Boston 25, Mass,) prašo skubiai atsiliepti visus asmenis, vežusius knygas iš Bremeno per kun. V. Šarką, bei pranešti, jei knygos buvo sulaikytos muitinėse, ir susidariusias tuo reikalu transporto išlaidas. Taip pat asmuo, vežęs vieną asmeninę architekto dėžę, prašomas tuojau pranešti dabartinį savo adresą. Nuo šių siuntų išsiuntimo jau yra praėjęs virš metai laiko, todėl asmenys neprisiuntę artimiausiu laiku prašomų žinių apie šių siuntų likimą, bus paieškomi per spaudą ir konsulatą, kaip šias siuntas pasisavinę.

Viršuj: Banadas Matijošius, Londonderry, N. H., namų ruošoj; jis gyvena Amerikoj jau virš 35 metų. Jis sako: "Kai šapoj pritrūko darbo, pradėjau reizinti kiaules — vis atlieka skatikas, ir nesėdžiu nuleidęs rankas". Apačioj - jo ūkis. Jis kilęs iš Molėtų, ir jo mėgiamiausia pasakojimų tema - atsiminimai apie jaunas dienas prie Molėtų ežero. / Top: Banadas Matijošius, Lithuanian farmer from Londonderry, New Hampshire. He has been in this country 35 years. Bottom: the Matijošius farm building.
K. Daugėlos foto

Top: Zamkus Castle, one of many fortresses preserved from ancient times in Independent Lithuania. Note the stork's nest atop one of the towers. Bottom: Kaunas, Lithuania. Offices of Independent Lithuania's Department of Commerce and Industry. /Viršuj - Zamkaus pilis; apačioj - Prekybos ir Pramonės rūmai Kaune nepriklausomybės laikais.

WILL COMMUNISM WIN?

BY PROFESSOR JOHN J. AMBROSE,

University of Dayton

With Soviet Russia's cancerous infiltration throughout the World, it is difficult for many to deny that communism will win. So many of us are short-sighted individuals, with the "futile" or "defeatist" attitude that the prevailing situation will continue and snowball with complete World communism on the part of Russia. We soon forget that many of the dictators in the first half of the twentieth century are no more. Or going back hundreds of years, the dictatorial encroachment was only temporary, with freedom loving people throwing off the chains in spite of the seemingly overwhelming odds.

In spite of the present stress, past his-

Sand dunes at Palanga - painting by K. Sklerius- Škleris

Palangos pajūry / K. Sklerius-Škleris

Fire in the country - woodcut by T. Valius

Gaisras bažnytkaimy / T. Valius

tory and present, "turtle-like", positive developments spell the doom of the Red Iron Curtain. It is a matter of precious time and precious lives before communism is erased. Communism cannot win and will not win. The world must speed up its tempo to hasten the doom of communism.

This end must be hastened by an organized campaign. It not only means organized participation of the free countries, but organized action of the freedom loving citizens of Lithuania and other occupied countries, and those freedom loving citizens that may exist in Russia. However, not until this organization and cooperation is accomplished, can we see the people and countries unshackled from communistic control.

It is hard to visualize how a country like Lithuania can throw off the Russian yoke by its individual actions . . . however, freedom loving Lithuanians through underground channels can organize and plan systematic campaigns against the agressors; likewise, campaigns by the other occupied countries must be planned and waged simultaneously. Then too, considering that Russia has something like 15% of its population under hard labor . . . organized

revolutionary potential is present . . . and is bound to erupt.

Obviously though, all this cannot come to an explosion point unless free countries smuggle in organizers, information, written words and pictures, and spoken words over the radio to give courage to Lithuanians and other occupied people; and to present the real truth to the Russians about actual World conditions and deflate the so-called "utopian" conditions existing in a communistic state versus the conditions of a democracy. Truthful information, sincerely and concretely presented, will sow the seeds of discontent.

The time is nearing when such a definite, organized stand is being taken by free people. This stand is taking the form of closer unity of democratic countries in the United Nations, with "roadblocks" in Russia's previously unchallenged conquests, increased effective propaganda over the radio, and the organization of a united army in Europe under General Eisenhower. All of this is bringing the end of communism nearer. Besides the united army under Eisenhower, it is suggested that a separate, united department be created for the purpose of disseminating information, smuggling arms, and organizing guerrilla efforts in the iron curtain countries.

It is difficult to see how the Russian people and people in occupied countries can be held very long without such rights as freedom of life and liberty. It is also extremely difficult to deny property rights of individuals and still keep them under control. Property rights is a yardstick of people's well being and their satisfaction with the form of government. The continual loss of property rights, a doctrine of communism, will result in additional discontent with their form of government.

We will see, as in the past when one's country and home is swept by dictatorial maniacs, and directed by weak-minded petty statesmen, man nearing the stage where compromising to tyranny becomes impossible . . . man will seek for truth as his inspiration and, coupled with positive aid from free countries, will throw off the communistic shackles.

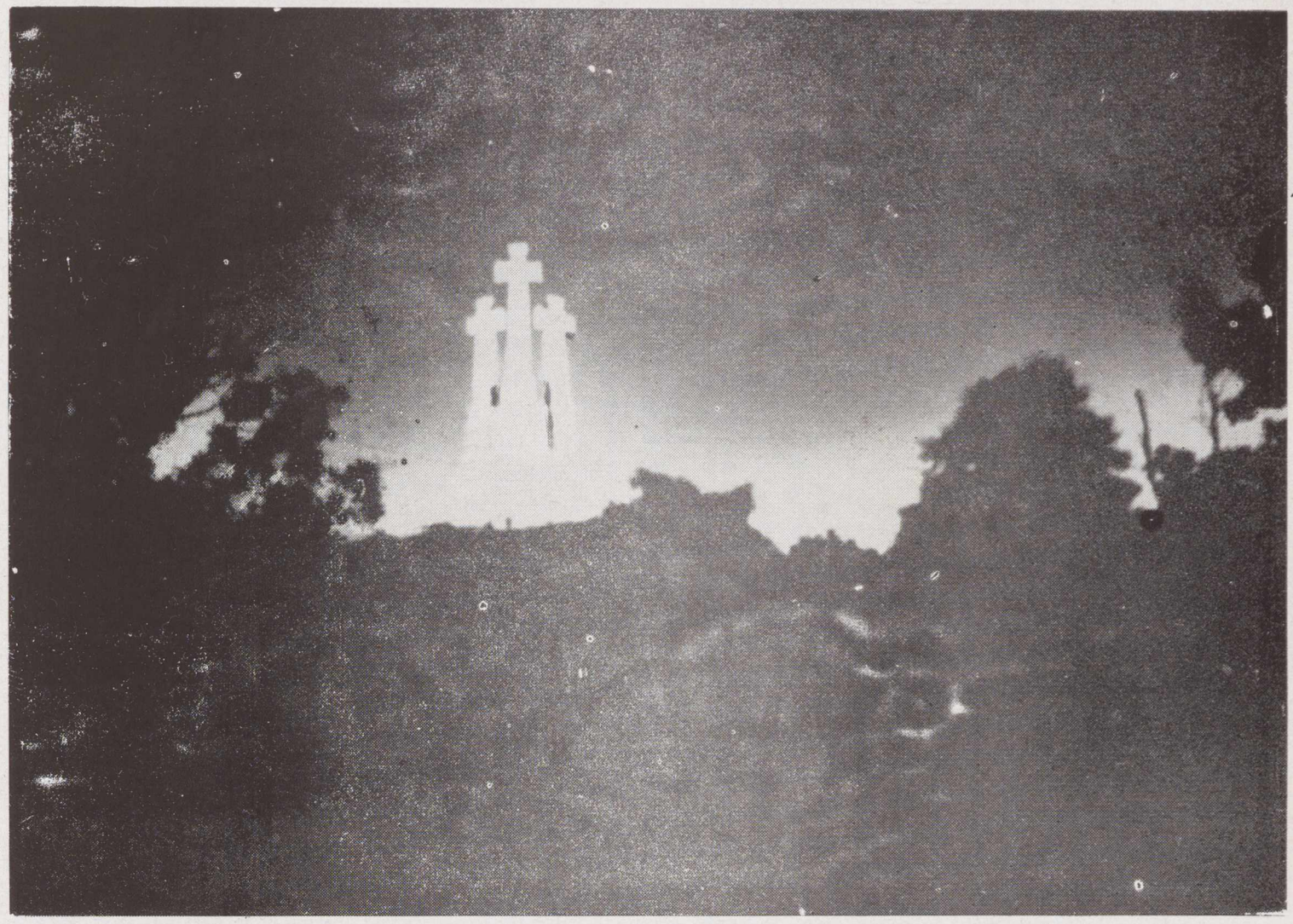

Mountain of the Three Crosses, Vilnius, Lithuania / Trijų Kryžių kalnas Vilniuje

Lithuanians Back USA Policies

ALT, the Lithuanian American Council, voicing the opinion of the United States' million Lithuanian citizens, addressed a memorandum to the Secretary of State. The contents of the memorandum—delivered to Secretary Acheson on the occasion of the President's State of the Union message—is here quoted in full.

The President of the United States in his State of the Union Message today reported a deadly challenge to the American People by Soviet Russian conspirators. The President warns the aggression in Korea "is part of the attempt of the Russian Communist dictatorship to take over the world, step by step."

Mr. Secretary, the one million constituency of the Lithuanian American Council, and about fifty newspapers and magazines published by Lithuanian Americans, solidly back the policy of the Administration of exposing the Soviet conspiracy, urging the free nations to join forces against the common threat, and finally opposing Soviet aggression by arms. We are certain that various Lithuanian American constituencies in different States will promptly inform their representatives in Congress of their support for the President's policy announced in the State of the Union message.

The Russian communist conspiracy of step by step conquest may be traced to the very period of the founding of the Soviet rule. Poland and the Baltic States were the first victims of the joint

Kaunas at night in pre-war Lithuania / Kaunas naktį nepriklausomybės laikais

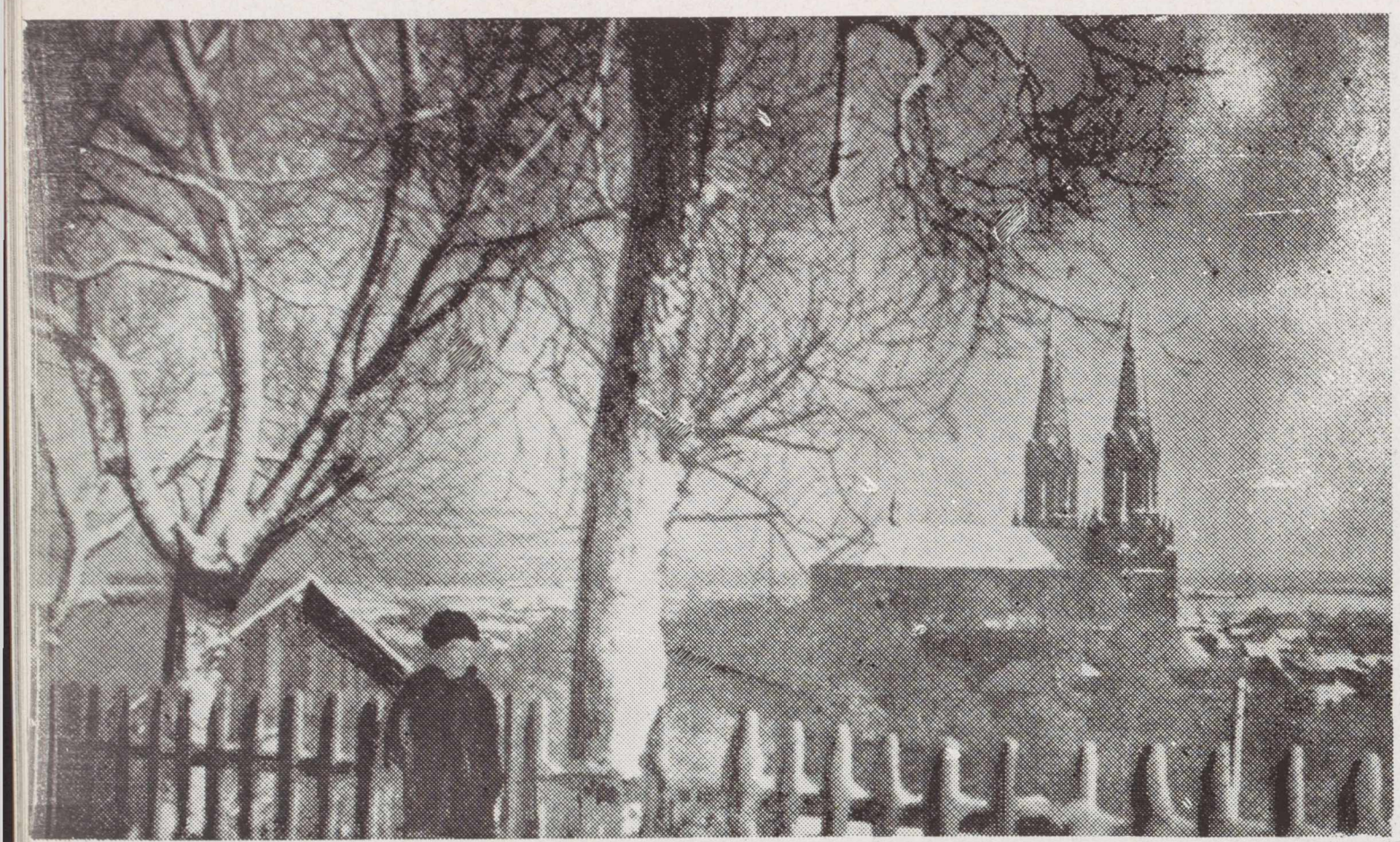

White snow decks the Lithuanian countryside at Anykščiai / Anykščiai žiemą

Soviet and Nazi conspiracy which had also laid the groundwork for the destruction of the independence of Romania, Hungary and other States. Koreans are the latest victims of this conspiracy in Asia.

Today, when our men are fighting and dying in Korea, and other liberty-loving people are fighting and dying in Lithuania and other Russian-occupied nations, we believe that the American people must agree with the President's words that "more precious than peace are freedom and justice. We will fight, if fight we must, to keep our freedom and to prevent justice from being destroyed."

It is clear to us that the principles which had become crystallized in this nation's history were defined in the State Department's enunciation of July 23, 1940, condemning the Soviet aggression against the Baltic States. These principles were not defended by arms in 1940. They are backed by arms in 1951.

As loyal Americans we supported the policy of our Government in trying to fulfil the pledge of the Atlantic Charter. Lithuanian Americans consistently supported the Government in the United Nations policies. We are firmly united in backing the present policy of the Government of preparedness and strength, of taking leadership of free nations in our common defense.

Mr. Secretary, we greatly appreciate your personal leadership in shaping the latest phase of our foreign policy in Europe and in Asia. We appreciate most sincerely your vigorous and wise iniciative in guiding the Senate toward ratification of the Genocide Convention and in invigorating the campaign of Truth through the "Voice of America." The practical steps taken by you to begin Lithuanian language broadcasts particularly merit our gratitude and support. Your constant and benevolent solicitude over the plight of refugees from Soviet aggression, including masses of the Baltic peoples, likewise evokes our heartfelt gratitude.

Among the million Americans of Lithuanian extraction or descent, there is hardly a family which does not have close relatives in Lithuania — or, in a great many cases, in Siberian slave labor camps. This circumstance makes us particularly sensitive to every international development which may affect Lithuania.

The Atlantic and Pacific are important areas which may either protect our security or serve as channels of aggression against our shores. The Baltic Sea is the principal and shortest gateway of Russia to the Atlantic. The Baltic and the Scandinavian nations are guardians of security of the Baltic Sea, protecting the North Atlantic area, from where the American shores may be directly threatened byEurasian forces. Thus, the independence of Lithuania and other Baltic States is essential to the security of the United States.

For this reason, we are most anxious that, in any great Powers discussions, there should be no appeasement and no surrender to Soviet enslavers. We feel that any policy objective of simply "containing" the militant Communism is doomed to fail, by the very logic of such objectives. Rather than "contain" the "further expansion", we feel that our own freedom and independence will be safeguarded only by our constant and firm aid to other fredom loving peoples seeking to regain their own freedom and independence. In other words, we believe in a policy of "rolling back the Iron Curtain", rather than stabilization of the Iron Curtain and Genocide along a certain line—which would enable the Kremlin to build its aggressive strength and then unleash new blows in many directions.

Should there be any direct negotiations with Russia in the near future regarding Germany, we wish to stress that Lithuania, an immediate neighbor of Germany lying between that country and the Soviet Union, is directly concerned in such discussions. We believe firmly that in any forthcoming international conferences the Government of the United States should insist on the liberation of Lithuania and other countries presently enslaved by Russia. The Soviet Union has made a solemn international commitment to respect the principle of the Atlantic Charter and of the United Nations Charter. Our country's security is presently made dependent on such fullfilment.

Wintertime on the shores of the Baltic Sea, at Palanga, Lithuania / Palangos pajūris žiemą.

The Lithunian Language

It has been observed that the Lithuanian language faces gradual extinction here in the United States, where so many nationalities commingle to form the heterogeneous society were daily in contact with. It is only logical that an intrusive culture trait like the Lithuanian language, without a large, concentrated population to nurture it, must make concession to the language in current and universal use – in this case English. That the two, the English and Lithuanian languages, can coexist on terms of perfect equality cannot be hoped for; one must recede and be dominated by the other. So that with this evolutionary process there is a simultaneous linguistic transferal from practice to disuse and eventually to obsoleteness – the death of a language. This process may take many years or it may proceed more rapidly, according to the special circumstances of the environment in which the people and the language find themselves. Density or concentration of population, relative isolation, location–these are some of the more important natural circumstances affecting language. There is one other natural factor that should be considered in the problem of language and which might be entered as a subheading under isolation. When a particular nationality or linguistic group differs physically from the native population, they enjoy a certain independence or isolation, a condition which does not make them subject to the usual demands put upon the majority. It also follows that where there are physical differences the incidence of mixed marriages is considerably lessened and family bonds become more fixed and to a degree exclusive. The Japanese-American is perhaps a good example of the physical difference retarding linguistic assimilation. However, the Lithuanian is readily identifiable with his neighbors and is consequently more liable to cultural influences.

These are only a few of the multiple forces at work in breaking down language. Precisely how they operate and how the may be checked is a long and painstaking study. But it is certain that where there is a system of linguistic education and where there is conscious and determined practice in language, there a language can survive, in a modified sense, alongside its more popular neighbor. It can survive in a subordinate, restricted sense, but this need not mean total extinction or even loss of oral fluency or of literacy. The Lithuanian who speaks, reads, and writes his language and passes this knowledge on to his children need not fear that they will grow up knowing only one language.

Milton Stark

Lorna R., Tary H. and Fred E. Truman (Brazevičius) in the cabin of the 30-foot cruising yacht Kualoa. Their globetrotting adventures appear in "Lithuanian Days" /Truman (Brazevičių) šeima savo jachtos kabinoj.

It Is The Custom - on Nanumea

By Fred E. Truman - V. Brazevičius

She was old, richly endowed with wrinkles of laughter around her sparkling black eyes. Her face was impish yet kindly and she was a born mimic. She was a chairman of the Women's Committee of the Anglican Church on Nanumea, but her love of life, of laughter and dancing would have classified her as one of the damned by some South Seas fundamentalists we have met. She was also a rascal and we loved her on sight.

In our honor the women's committee put on a "presentation of gifts" dance, under fruiting breadfruit trees, beside the church which had been bombed and machine-gunned by Japanese fliers. This ceremony represents a struggle between the Spirit of Free Giving and the Spirit of Stinginess. One woman danced towards us bearing a gift, while others with grimaces and threatening motions attempted to stop her. In the end the kindly spirit won through and the gift was laid at our feet. This contest continued until all gifts were presented.

After the presentation, speech-making began, with Josefa, the Samoan Pastor, acting as our interpreter. Our vivacious old lady stepped forward and began her speech, with proper pauses for the elaborate interpretations of the pastor.

"We love you," she said. "You come here, now you stay here–Papa, Mama and Baby," (referring to our six foot, seventeen year old son, Tary). "You must not go away," with a shake of her head and then with a twinkle in her eye she added, "We like your baby to marry with Nanumea girls."

Pastor Josefa apologized. "She is making a little joke," he said. But his apology was belied by the hearty thigh-slapping and laughter of the women's church committee.

The woman was old yet slender, with a regal bearing, steady sharp eyes and evidently a power in the land. She, also, was a chairman of the Women's Church Committee. "The people are happy to see you," she said through the interpreter. "We saw your flag when your ship came into the pass and we prayed for your safety. It is long time since we

(Continued on Page 22)

KAUNAS TOWN AND ITS BUTTER

The Bolshevik came Kaunas to sack,
From Moscow, with nothing on his back.
The first store he'd seen,
He near melted with envy green.

What the hell–here's a spot:
Where all the women's butter's bought!
All Kaunas on cheese is fed,
But in Moscow they ogle it instead.

That's what the Bolshevik thought,
Don't think he made off with nought;
In a wagon the cheeses were borne,
And even we were with envy torn.

From the booklet of verse, Šilkai ir Vilkai, by Runcė Dandierinas, New York, 1950. (Translation by M. Stark)

Letter to The Editor

Dear Editor:

Answering J. K., whose letter appeared in your November, 1950 issue: the Lithuanian girl is beautiful, proud, educated, just bursting with personality. Also, girls of Chicago have a world wide reputation of being the best dressed in the world. These qualities make her the most adored and the most desired by men. But, J. K., the standard is so high and competition so keen, that you simply do not rate.

Your description of the Lithuanian girl, or as you call her, "female," is actually a subconscious *admission of your own faults.*

You say you lived in Chicago. Did you ever visit or belong to any of the eight Catholic churches supported by the Lithuanians? Did you ever belong to any council of the Knights of Lithuania, or any other American-Lithuanian organization? Not likely, or your views would be different.

Since your slur on Lithuanian womanhood is only your opinion, such opinion never before expressed by any individuals or groups, we can only sympathize with you, and merely hope, whoever you are or wherever you are, that all remains well with you.

John Jesulaitis
Second Vice President
Knights of Lithuania

Dear Editor:

I found J. K.'s letter quite interesting. I have always been of the opinion that a harmonious marriage is much more likely if both parties are of the same nationality or descent.

With this idea in mind, I corresponded with a lively young DP and after we met it seemed like we would hit it off. But he had exaggerated ideas of his own importance and looked down on us because we were not extremely wealthy. Just being average Americans did not appeal to him; we were not filthy rich as he supposed all Americans were. Well, after three years of waiting, a pipe dream went up the chimney.

Still in all I am interested in Lithuania and Lithuanians. I speak Lithuanian very well. I think, however, that J .K.'s conception of the flaxen-haired, blue-eyed girl is perhaps only legendary.

I can say I am blue-eyed and have a pleasant disposition, but the trouble with me is that I am just an average American-Lithuanian and not a haughty DP.

I have lived in Chicago . . . if J. K. is interested in a Lithuanian girl who is not a millionaire, he may write . . .

A. S.
Clinton, Ind.

IT IS THE CUSTOM . . .

(Continued from Page 21)

see that flag. By your flag we know you are American and we want you to stay here a long time."

Still facing us, she turned her glance upon the Pastor and continued, "We like to visit your ship but the government say, 'No.' We must not go on board. We must not paddle canoes near your ship." She paused for emphasis then continued, "Do you think it would hurt your ship if we swam in the lagoon around it?" A wave of tittering swept the crowd at this sly dig at authority.

Seeing our distressed expression, Pastor Josefa hurriedly began to explain that the Chief Magistrate, the Chief of Police and the Old Men (elders) were afraid the people and the children, never having seen such a ship before, might damage it with their canoes. Here I stepped into the breach, much to the Pastor's relief.

"We have much work to do aboard," I said. "We want to beach, scrape and paint the ship. After all our work is done, I shall anchor a canoe-length off the beach and all the people of Nanumea who wish may visit and inspect our ship." Contentment was expressed by smiles, applause and group singing.

— — —

Valo was a slender elderly man, a church builder, who was gradually going blind. His wife, Talisua, was young with a Malayan cast of features. Already she had borne three children. Two days after we entered Nanumea lagoon a fourth baby, a boy, was born to this couple. This in itself is nothing remarkable.

Two weeks after our arrival Pastor Josefa called on us to announce that a baby had been christened in our honor. "How nice," was Lorna's response, "We must take the baby a present." As the Ellice Islanders are Polynesian we naturally assumed that the boy had been named Kualoa, after our ship and we remarked how appropriate it was that the name of our ship was Polynesian.

"Oh, but he was christened 'Baby Truman,'" the pastor informed us.

We were speechless for a moment. "But that is not a Polynesian name," I protested. "How could anyone name a child 'Baby Truman'? That's no name for a baby."

"It has been done," said Pastor Josefa softly. "It is custom here to name baby for important happening, so people will always remember. Your ship is first one to come here. The people have not seen ship like yours. It is important thing for Nanumea. The people love you. All are happy to look out on lagoon and see your ship there. It is great honor for Valo family to name baby for you." And that was that.

So Lorna burrowed down into the crowed recesses of Kualoa and fished out a silver, tooth-scarred cup with "Baby" engraved on one side. She removed most of the current teeth marks a tiny ball peen hammer and polished the cup. In company with Pastor Josefa we called on the family and she presented this and a soft terrycloth towel to "Baby Truman." I handed Valo three lumber crayons to assist with his church repairing project. The family was flattered and overjoyed by our presence and passed around the customary drinking nuts.

When we departed for Kualoa Lorna was carrying home the baby's lidded bassinet and two small sleeping mats. These were a present from "Baby Truman" to us. A present for a present — such is the custom on Nanumea.

Russification of Place Names in Lithuania Minor

In Lithuanian East Prussia, given over unconditionally to Soviet rule by the Potsdam agreement, the Bolsheviks have decreed that Russian place names must be substituted for the existing Lithuanian ones. That region has now been "rechristened" *Kaliningrad,* and some of the names altered are reprinted in the list below. The Russian and German equivalents appear alongside the original Lithuanian.

Lith.	*German*	*Russ.*
Angarapē	Angerapp	Ozersk
Beržkalniai	Aulenbach	Kalinovskaja
Krantas	Cranz	Zelenogorodsk
Damnava	Domnau	Domnovo
Eitkūnai	Eydkau	Ckalov

Similarly, many other place names have been changed and Russified, but space does not permit the inclusion of all of them here. A number of names have been "rechristened" altogether where populated areas have been liquidated or abandoned. In the southern portion of East Prussia, assigned to Poland, the same practice has been adopted. Here the Soviet Poles have Polonized Lithuanian and German names, but not as radically as their more ambitious brethern, the Russians. Some examples are printed below.

Lith.	*German*	*Polish*
Šventainiai	Schwentainen	Swietajny
Šventē	Schwente	Swieta
Eglėkalnis	Tannenberg	Stebark
Žlobyčiai	Schlobitten	Zlobice
Olava	Ohlau	Olawa

As far as the district of Klaipėda is concerned, up to now the Soviets have failed to make any changes. On the contrary, the German place names have been suppressed to be renamed in the original Lithuanian. Here the policy of the Bolsheviks has been to liquidate the inhabitants by deportations first and to colonize the area with Russians, Slavs, and Mongols—Russification of names to follow.

"LIETUVIŲ DIENŲ" ATSTOVAI

LIETUVIŲ DIENOMS yra reikalingi platintojai kiekviename lietuvių centre, kiekvienoje lietuvių kolonijoje. Dėl platinimo sąlygų prašome rašyti administracijai.

AMERIKOJE galima LD užsisakyti pas šiuos atstovus-platintojus:

Petras Abromaitis
1620 W. Julian St., Chicago, Ill.
Jonas Belinis
1409 Quarry Ave., Grand Rapids 4, Mich.
Gabija
340 Union Ave., Brooklyn, N. Y.
P. Bernota
104 Sunnyside Ave., Waterbury 8, Conn.
K. Bradūnas
1325 Glyndon Ave., Baltimore 23, Md.
Ant. Giedraitis
9 Seymour St., New Britain, Conn.
Kun. Jusevičius
5412 S. 32th St., Omaha, Nebr.
Vincas Boris
1512 24 St., Detroit, Mich.
Aug. Pranys
1500 Sutter St., Hotel Majestic, San Francisco, Calif.
Jonas Rimašauskas
1847 E. 86th St., Cleveland 6, Ohio
Reimondas Rimkus
1522 S. 48th Ct., Cicero, Ill.
Kun. Jonas Tamulis
3860 Division Ave., South Grand Rapids, Mich.
Vyt. Tarvainis
4208 McKinley, Detroit, Mich.
Urbanas Photo Studio
749 W. Baltimore St., Baltimore, Md.
L. Valiukas
2035 Stapleton St., Dayton 4, Ohio
Antanas Valavičius
5827 S. Claremont Ave., Chicago 36, Ill.
Vyt. Valaitis
Schuyler St., Amsterdam, N. Y.
Ed. Vilutis
3736 Pulaski St., E. Chicago, Ind.
V. Volertas
1529 S. 2nd St., Philadelphia 47, Pa.

ANGLIJOJE:

B. Balys
(Jam atsiskaito visi platintojai Anglijoj)
24 Reginald St., Marsfields, Bradford, Yorks
A. Grigaliūnas
U. 12 Brooklands Hostel, Coventry
K. Steponavičius
126 Borton Lare, Eccles
P. Dragūnas
265 Albert Rd. Aston, Birmingham 6
A. Jarašiūnas
Leamington, Spa, Warv.
P. Ramaitis
Green, Nr. Twyford, Berks
V. Montvilas
E. V. W. Hostel New Gate Str., Nr. Hartford
V. Zdanavičius
35 Fashian St., London

AUSTRALIJA

Kun. P. Jatulis
C/o Archbishop House, W. Terrace, Adelaide
V. Kazokas
Lith. Cath. Center, 5 Young St. Circular Quay Sydney
J. Rugelis
25 John St., Sydney
J. A. Skirka
CJC Block "J" 11-4, Bathhurst

KANADA

A. Ankudavičius
6362 Fabre St., Montreal, Quebec, Canada
V. Aušrotas
162 Gorevale Ave., Toronto, Ont.
S. Bujokas
1338 Downing St., Winnipeg
A. Diržys
484 Ossington Ave., Toronto, Ont.
J. Kriščiūnas
96 Wright Ave., Toronto, Ont.
J. Pleinys
24 Fife St., Hamilton

PIETŲ AMERIKOJE

Kun. Sabaliauskas
Colegio Salesiano, apart. 369, CARACAS, Venezuela
M. Laupinaitis
C/o Estanislau O. S. B., Caixa Postal 118
Sao Paulo, Brazil

LOS ANGELES LIETUVIU DRAUGIJOS

LOS ANGELES BALF SK.

Jonas UŽDAVINYS, pirm.
3605 E. 60th St. LO. 1167
Huntington Park, Calf.
V. TRUMPA, vicepirm.
143 S. Mountain View DU. 93376
V. VARNAUSKAS, sekr.
800 N. Van Ness Ave.
Vladas PAŽIŪRA, ižd.
8605 Rugby Dr. CR. 5-8723
V. KARALIUS, vald. narys
816 N. Lafayette Park Pl. DU. 99726

AMERIKOS LIETUVIU PILIECIU KLUBAS

Joe MILLER, pirm.
348 S. Arizona Ave., AN 4043
A. SHILALA, vicepirm.
4163 Edenhurst Ave. NO. 1-8234
M. J. AFTUKAS, prot. rašt.
2111 Wollan St.
Mag. STEPONAVIČIENĖ, fin. sekr.
Culver City, VE 88137
C. KIRILAUSKAS, ižd.
1427 So. Bonnie Brea DU. 3-5251

VYRU IR MOTERU TAUTISKAS PASALPINIS KLUBAS

A. SHILALA, pirm.
4163 Edenhurst Ave. NO. 1-8234
PAUL MAGELO, vicepirm.
436½ W. 77 St. PL. 16326
K. BARAUSKAS, sekr.
1048 W. Washington Blvd. RI. 7-4891
V. KARAZIJA, fin. sekr.
170 S. Union Pl. VA. 8837
Susirinkimai daromi kiekvieno mėnesio pirmą trečiadienį Lenkų salėje, 843 S. Bonnie Brae Ave.

KATALIKISKOS ORGANIZACIJOS

ALRK FEDERACIJOS SK.
Pirm. V. Kazlauskas
1003 W. 36 Str. RE 35619
ALRK SUSIVIENIJIMO SK.
Pirm. Vilkienė
5059 Hesperia, Encino, Calif.
ALRK MOTERŲ SĄJUNGOS SK.
Pirm. A. Dovidonienė
6216 Hays Ave. CL 73575
LIETUVOS VYČIAI
Pirm. P. Barkauskas
1532 5th Ave. RE. 2-2769
ŠV. VARDO VYRŲ DRAUGIJA
Pirm. V. Prižgintas
2704 St. George St. OL. 4660
KALIFORNIJOS ATEITININKŲ SAMBURIS
Pirm. J. Mitkus
3924 Tracy St. OL. 7691
ŠV. KAZIMIERO PARAPIJOS CHORAS
Pirm. St. Deringis
226½ Alexandria Ave. DU. 44329
ŠV. KAZIMIERO PARAPIJOS KOMITETAS
Pirm. P. Žukauskas
5127 Fountain Ave. NO 10144

KNIGHTS OF LITHUANIA Council 133

Pres. Peter BARKAUSKAS
1532 Fifth Ave. RE. 2-2769
Vice Pres. Jake MARBACK
1861 So. Orange Dr. YO. 5819
Sec. Jean MARBACK
1861 So. Orange Dr. YO. 5819
Treas. & Fin. Sec. Helen VARKALIS
2656 Hyperion Ave. NO. 8516
Trustees:
Eduard BARTKUS, Lucille GILBERT
Michael JAKUTIS
Sergeants at Arms:
George BARKAUSKAS, Frank GILBERT

LITHUANIAN REALTY CO.
Real Estate — Loans & Insurance
Chas. Luksis, Manager
3502 W. Pico Blvd.
Phone RE. 8278
Phone STate 0-1232

BAKUS REALTY CO.
LITHUANIAN REAL ESTATE BROKER
Homes - Income Property - Loans
Multiple Listing Service
4728 So. Normandie Los Angeles 37, Calif.
OFFICE: AXminster 7900 RES.: PLeasant 3-6590

HELEN'S
HOUSE OF BEAUTY
HELEN MOCKUS 1722 N. WESTERN AVE.
PHONE HO. 9-4600 HOLLYWOOD 27, CALIF.

Skaitykite - Platinkite - Remkite

"DRAUGA"

vienintėlį lietuvių religinės, tautinės minties dienraštį pasauly

DRAUGAS yra geriausias laikraštis, kadangi tikroje šviesoje nušviečia pasaulio ir lietuvių kolonijų gyvenimo įvykius.

DRAUGAS yra įdomiausias, kadangi po savo sparnu yra sutraukęs žymiausius rašytojus, politikus, visuomenininkus, korespondentus.

DRAUGAS yra gyviausias, nes patiekia vėliausias žinias apie pavergtą Lietuvą, ištremtus lietuvius, lietuvių veikimą Amerikoje ir kitur.

DRAUGAS yra patikimiausias, kadangi Amerikoje, Europoje ir kitur turi savo korespondentus, kurie rašydami iš vietos patiekia pilniausias ir patikimiausias žinias.

DRAUGAS taipgi skaitomas lietuvių biznierių ir pramonių skelbimų organu. Jei norite ką greit parduoti, pirkti ar rasti, skelbkitės DRAUGE. Ieškai gero darbo? Skaityk DRAUGĄ!

Padarykite DRAUGĄ tikru savo draugu! Sykį jį paskaitęs, nenorėsi su juo skirtis.

KAINA —

Užsieny DRAUGAS kainuoja $10.00; Kanadoje metams $7.00; pusmečiui $4.00

Chicagoje ir Ciceroje metams $8.00; pusmečiui $4.50. Kitur Amerikoje metams $7.00; pusmečiui $4.00.

Prenumeratos ir kitais reikalais kreipkitės adresu:

"DRAUGAS"

CHICAGO 8, ILLINOIS

ĮSTEIGTAS 1909 TEL. VIRGINIA 7-66640—6641

VISI LIETUVIAI SKAITO

savaitinį, gausiai iliustruotą laikraštį

LIETUVIŲ ŽINIAS

LIETUVIŲ ŽINIOS kiekvieną savaitę savo skaitytojams patiekia pačių svarbiausių politinių įvykių santrauką ir komentarus,

LIETUVIŲ ŽINIOS plačiai informuoja apie pasaulio lietuvius ir Amerikos lietuvių veiklą,

LIETUVIŲ ŽINIOS savo puslapius pagražina tiek lietuvių, tiek politinio gyvenimo nuotraukomis,

LIETUVIŲ ŽINIŲ korespondentai Anglijoj, Argentinoj, Ispanijoj, Vokietijoj ir kituose kraštuose žinias renka iš pačių pirmųjų šaltinių.

TODĖL TUOJAU UŽSISAKYKITE

LIETUVIŲ ŽINIAS,

KURIOS METAMS KAINUOJA TIK $3.

LIETUVIŲ ŽINIOS

221 Sarah St., Pittsburgh 3, Pa.

Skaitykite ir platinkite

"TĖVU KELIA"

VENEZUELOS LIETUVIU

menesini, iliustruota, katalikiska

laikrasti

Prenumeratos kaina Amerikoje – 4 dol. metams

ADRESAS: Apartado 369, Caracas, Venezuela

SKAITYKITE

KANADOS LIETUVIU

savaitrasti

«TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI»

Jame rasite apsciai ziniu is Kanados ir viso pasaulio lietuviu gyvenimo, idomiu straipsnu ir geros informacijos bendrais klausimais.

PRENUMERATOS KAINA metams:

JAV-SE ir Kanadoj - $3, kitur - $ 4

ADRESAS:

941 Dundas St. W.,

Toronto, Ont., Canada